

ΠΕΡΙΛΗΨΗ: - Dejure υπόλογοι - παράλειψη εκπλήρωσης των εκ του νόμου καθηκόντων αυτών αποτελεί ανάμειξη στη διαχειριστική διαδικασία συντελούσα στη δημιουργία του ελλείμματος. Περιορισμός καταλογιστέου ποσού κατ' εφαρμογή του άρθρου 37 παρ.1 του ν. 3801/2009.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΤΜΗΜΑ VII

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 28 Απριλίου 2015, με την ακόλουθη σύνθεση: Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Κωνσταντίνα Ζώη και Γεωργία Τζομάκα, Σύμβουλοι, Ευαγγελία Σεραφή (εισηγήτρια) και Γεώργιος Παπαϊσιδώρου, Πάρεδροι, οι οποίοι μετέχουν με συμβουλευτική ψήφο.

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παρέστη ο Επίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο Αντώνιος Νικητάκης, ως νόμιμος αναπληρωτής του Γενικού Επιτρόπου, ο οποίος είχε κώλυμα.

Γραμματέας: Ιωάννης Αθανασόπουλος, υπάλληλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου (κατηγορίας ΔΕ με βαθμό Α').

Για να δικάσει την από 11.3.2013 έφεση του Θ... Γ... του Γ..., κατοίκου Κ... Θ... (οδός Α... αρ. 32), ο οποίος παραστάθηκε δια του πληρεξουσίου του δικηγόρου Σπύρου Κωνσταντόπουλου (Α.Μ. Δ.Σ.Θ. 2809).

Κατά του Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπεί νόμιμα ο Υπουργός Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε δια του Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Νικολάου Καραγιώργη. Και

Κατά: **α)** του Δήμου Θ..., νομίμως εκπροσωπούμενου, ο οποίος παραστάθηκε δια του πληρεξουσίου του δικηγόρου Δημητρίου Στράνη (Α.Μ. Δ.Σ.Α. 11856) και **β)**

Απόφαση 12/2018

της .../14.1.2013 καταλογιστικής πράξης του Προϊσταμένου της ομάδας κατασταλτικού ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου στο Δήμο Θ... .

Με την προσβαλλομένη πράξη καταλογίσθηκε ο εκκαλών, με την ιδιότητα του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Ταμειακής Υπηρεσίας του Δήμου Θ..., αλληλεγγύως και εις ολόκληρον με άλλα πρόσωπα, με το ποσό των 3.814.089,21 ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί σε έλλειμμα που διαπιστώθηκε στη διαχείριση του ως άνω Δήμου κατά το οικονομικό έτος 2001, πλέον νομίμων προσαυξήσεων ύψους 5.759.274,75 ευρώ, δηλαδή με το συνολικό ποσό των 9.573.363,96 ευρώ (και όχι 9.573.363,99 ευρώ που εκ παραδρομής αναγράφεται στην προσβαλλομένη πράξη).

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε:

Τον πληρεξούσιο δικηγόρο του εκκαλούντος, ο οποίος ζήτησε την παραδοχή της έφεσης.

Τον πληρεξούσιο δικηγόρο του Δήμου Θ..., ο οποίος ζήτησε την απόρριψη της έφεσης.

Τον εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου, ο οποίος ζήτησε την απόρριψη της έφεσης. Και

Τον Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος πρότεινε την έκδοση προδικαστικής απόφασης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη.

Αφού μελέτησε τη δικογραφία

Σκέφθηκε κατά το νόμο και

Αποφάσισε τα ακόλουθα:

Απόφαση 12/2018

I. Με την υπό κρίση έφεση, όπως αυτή αναπτύσσεται με το από 6.5.2015 νομίμως κατατεθέν υπόμνημα, ο εκκαλών, τέως Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Ταμειακής Υπηρεσίας του Δήμου Θ..., ζητεί την ακύρωση, άλλως την τροποποίηση της .../2013 πράξης του Προϊσταμένου της Ομάδας Ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία καταλογίσθηκε υπέρ του Δήμου Θ..., αλληλεγγύως και εις ολόκληρον με άλλα πρόσωπα, ως υπόλογος, με το ποσό των 3.814.089,21 ευρώ πλέον προσαυξήσεων ύψους 5.759.274,75 ευρώ, δηλαδή συνολικά με το ποσό των 9.573.363,96 ευρώ (όπως προκύπτει μετά από αριθμητική διόρθωση), για την αναπλήρωση ελλείμματος που διαπιστώθηκε στη διαχείριση του ως άνω Δήμου, το οικονομικό έτος 2001. Η έφεση αυτή, που κατατέθηκε στην Υπηρεσία Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου στο Δήμο Θ..., στις 11.3.2013 και περιήλθε στη Γραμματεία του VII Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου στις 26.3.2013 (Α.Β.Δ. 47/2013), για την οποία καταβλήθηκε νομίμως το ελάχιστο παράβολο, ποσού 1.500 ευρώ (βλ. το .../5.5.2015 διπλότυπο είσπραξης τύπου Α' της Δ.Ο.Υ. Α' Θ...), έχει ασκηθεί νομοτύπως και εμπροθέσμως και επομένως, πρέπει να γίνει τυπικά δεκτή και να εξετασθεί περαιτέρω ως προς τη βασιμότητα των προβαλλομένων δι' αυτής λόγων, κατ' αντιμωλία των διαδίκων.

II. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 8 παρ.1 του Π.Δ/τος 1225/1981 «Περί εκτελέσεως των περί Ελεγκτικού Συνεδρίου διατάξεων» (ΦΕΚ Α 304) «Διάδικοι εις την ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου δίκην είναι το Δημόσιον και το φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον, υπέρ ή καθ' ων εξεδόθη ή έχει συνεπείας η πράξις ή απόφασις». Από την ανωτέρω διάταξη συνάγεται ότι στη δίκη που διεξάγεται ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου και έχει ως αντικείμενο την επίλυση διαφοράς που ανακύπτει

Απόφαση 12/2018

από την προσβολή με έφεση, πράξης, για την οποία επιβάλλεται καταλογισμός υπέρ Ο.Τ.Α. α' βαθμού, διάδικοι είναι σε κάθε περίπτωση το Ελληνικό Δημόσιο, το οποίο εκπροσωπείται πάντοτε από τον Υπουργό των Οικονομικών, καθώς και ο Ο.Τ.Α. υπέρ του οποίου εκδίδεται η προσβαλλόμενη πράξη. Ως εκ τούτου, το Ελληνικό Δημόσιο, στο οποίο κοινοποιήθηκε αντίγραφο της ένδικης έφεσης, νομίμως παραστάθηκε κατά τη συζήτηση της παρούσας υπόθεσης.

III. Το Π.Δ/μα 1225/1981 «περί εκτελέσεως των περί Ελεγκτικού Συνεδρίου διατάξεων» (ΦΕΚ Α 304), ορίζει, στο άρθρο 55, ότι: «1. Πρόσθετοι λόγοι εφέσεως επιτρέπεται να υποβληθούν δι' ιδίου δικογράφου, όπερ κατατίθεται παρά τη Γραμματεία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, συντασσομένης επ' αυτού πράξεως καταθέσεως. 2. Η κατάθεσις του δικογράφου δύναται να γίνη τουλάχιστον 15 πλήρεις ημέρας προ της ορισθείσης πρώτης δικάσιμου, συμπεφωνημένον δε αντίγραφον αυτού επιδίδεται, επί ποινή απαραδέκτου των πρόσθετων λόγων, επιμελεία του υποβαλόντος τούτους και εντός οκτώ ημερών από της καταθέσεως του δικογράφου αυτών, εις τον εφεσίβλητον». Κατά την έννοια της διάταξης αυτής, ως πρώτη δικάσιμος, πριν από την οποία δύναται παραδεκτώς να κατατεθεί δικόγραφο πρόσθετων λόγων έφεσης, νοείται αυτή, που ορίζεται αρχικά με την πράξη του Προέδρου του Τμήματος (βλ. και άρθρο 56 του ανωτέρω Π.Δ/τος) και όχι εκείνη που ορίζεται μετά από αναβολή ή ματαίωση της συζήτησης της υπόθεσης. Κατά συνέπεια, δικόγραφο πρόσθετων λόγων, που κατατίθεται στη γραμματεία του Δικαστηρίου εκπρόθεσμα, δηλαδή μετά την ορισθείσα ως πρώτη δικάσιμο, ανεξάρτητα από το αν κατά την ημερομηνία αυτή η συζήτηση της υπόθεσης αναβλήθηκε ή ματαιώθηκε, είναι अपαράδεκτο και επομένως οι προβαλλόμενοι με αυτό λόγοι εφέσεως είναι απορριπτέοι (αποφάσεις Ολομ. Ελ.Συν.

Απόφαση 12/2018

4934/2013, 4933/2013, 191/2010, 1049/1995, 1523/1991, 854/1990, VII Τμήματος 4136/2013, 1674/2012, 1834/ 2010, 1743/2007). Στην προκειμένη περίπτωση, η ορισθείσα πρώτη δικάσιμος της κρινόμενης υπόθεσης ήταν η 13.5.2014, κατά την οποία η συζήτηση της υπόθεσης αναβλήθηκε αρχικά για τις 9.12.2014 και τελικά για την παρούσα δικάσιμο. Περαιτέρω, το από 21.11.2014 (Α.Β.Δ. .../21.11.2014) δικόγραφο πρόσθετων λόγων του εκκαλούντος κατατέθηκε στη γραμματεία του Τμήματος στις 21.11.2014, δηλαδή μετά την ορισθείσα για τις 13.5.2014 πρώτη δικάσιμο της υπόθεσης. Κατά συνέπεια, το δικόγραφο αυτό, που έχει κατατεθεί εκπρόθεσμα, είναι για το λόγο αυτό απορριπτέο ως απαράδεκτο, δύναται ωστόσο να ληφθεί υπόψη ως υπόμνημα.

IV. Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 15, 17, 22, 25, 27 και 33 του ισχύοντος κατά τον κρίσιμο χρόνο δημιουργίας των ελλειμμάτων, Οργανισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου (Π.Δ/μα 774/1980), προκύπτει ότι δημόσιοι υπόλογοι είναι οι δημόσιοι λειτουργοί οι εντεταλμένοι την είσπραξη εσόδων ή την πληρωμή εξόδων του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α. ή των Ν.Π.Δ.Δ., καθώς και όσοι, με οποιονδήποτε τρόπο, έστω και χωρίς νόμιμη εξουσιοδότηση, διαχειρίζονται χρήματα, αξίες ή υλικά που ανήκουν στο Δημόσιο, στους Ο.Τ.Α. ή σε Ν.Π.Δ.Δ. ή, εξαιτίας της φύσης των υπηρεσιακών τους καθηκόντων, θεωρούνται από ειδική διάταξη νόμου ως δημόσιοι υπόλογοι ή υπόλογοι Ο.Τ.Α. (αποφάσεις Ολομ. Ελ.Συν. 1492/2000, VII Τμήματος 1837/2008). Ως εκ τούτου, για τη θεμελίωση της ιδιότητας του υπολόγου αρκεί το πραγματικό γεγονός της διενέργειας διαχειριστικών πράξεων, που καθιστά τον ενεργούντα αυτές αφενός υπόχρεο σε λογοδοσία, αφετέρου υποκείμενο καταλογισμού σε περίπτωση διαπίστωσης ελλειμμάτων στη διαχείρισή του. Για τα διαπιστούμενα, κατά τη νόμιμη

Απόφαση 12/2018

διαδικασία, ελλείμματα στη διαχείρισή του, ο υπόλογος ευθύνεται για κάθε πταίσμα, δηλαδή και για ελαφρά αμέλεια, η οποία τεκμαίρεται (νόθος αντικειμενική ευθύνη), απαλλάσσεται δε μόνον εάν ο ίδιος επικαλεστεί και αποδείξει ότι καμία απολύτως υπαιτιότητα ως προς τη δημιουργία του ελλείματος, δεν τον βαρύνει (αποφάσεις Ολομ. Ελ. Συν. 1187/1998, VII Τμήματος 1837/2008, 2464/2006, IV Τμήματος 160/2004, 1419/2003, 367/2003). Σε περίπτωση που η υπαιτιότητα του υπολόγου εξικνείται μέχρι του βαθμού της βαρείας αμέλειας ή του δόλου, καταλογίζονται σε βάρος του, πέραν του ποσού του ελλείματος και οι εκάστοτε οριζόμενες από τις διατάξεις περί είσπραξης δημοσίων εσόδων, προσαυξήσεις. Ο υπόλογος απαλλάσσεται από τις προσαυξήσεις μόνον εάν επικαλεστεί και αποδείξει ότι το διαπιστωθέν έλλειμμα δεν οφείλεται σε δόλο ή βαρεία αμέλεια αυτού. Εξάλλου, βαριά αμέλεια υπάρχει όταν δεν καταβάλλεται όχι μόνο βαριά ή ελαφρά η αξιούμενη από τις περιστάσεις επιμέλεια του μέσου συνετού και ευσυνείδητου ανθρώπου, αλλά ούτε και η στοιχειώδης επιμέλεια, έτσι ώστε η αμελής συμπεριφορά να εμφανίζεται ως εξαιρετικά σοβαρή και ασυνήθιστη και να εκδηλώνεται ως εκτροπή από την καταβαλλόμενη από τον κοινό και συνήθη άνθρωπο, επιμέλεια κατά τις συναλλαγές. Μέτρο κρίσης για την απόδειξη της έλλειψης υπαιτιότητας αποτελεί, σε κάθε περίπτωση που πρόκειται για έλλειμμα που συνέχεται εσωτερικά, υπό λειτουργική έννοια, με τη διαχειριστική δράση του υπολόγου, η συμπεριφορά που επιδεικνύει ο μέσος συνετός άνθρωπος του κύκλου του (αντικειμενική επιμέλεια) και όχι η συνήθης ατομική συμπεριφορά του ίδιου (αποφάσεις Ολομ. Ελ. Συν. 3283/2014, 506/2011, 1805/2005, 736/2005, 765/1998). Τέλος, ως έλλειμμα χρηματικής διαχείρισης νοείται κάθε επί το έλαττον αδικαιολόγητη διαφορά που διαπιστώνεται μεταξύ της ποσότητας των χρημάτων που έπρεπε να

Απόφαση 12/2018

υπάρχει, σε μία δεδομένη στιγμή, σύμφωνα με τα εξαγόμενα από τους τηρούμενους λογαριασμούς και με βάση νόμιμα διαχειριστικά στοιχεία, και εκείνης που πράγματι υπάρχει, ενώ παραγωγικό αίτιο του ελλείμματος μπορεί να είναι και κάθε «ανοίκειος» πληρωμή, δηλαδή κάθε πληρωμή που είτε δεν ανάγεται στην αρμοδιότητα του υπολόγου, είτε δεν στηρίζεται σε πλήρη και νόμιμα δικαιολογητικά, είτε για την πραγματοποίησή της δεν τηρήθηκαν οι νόμιμες διαδικασίες εκ μέρους του υπολόγου, είτε είναι άσχετη προς το σκοπό της διαχείρισης (αποφάσεις Ολομ. Ελ.Συν. 1037/1995, 1913/1992 IV Τμήματος 160/2004).

V. 1. Το Β.Δ/μα της 17.5./15.6.1959 «Περί οικονομικής διοικήσεως και λογιστικού των Δήμων και Κοινοτήτων» (ΦΕΚ Α 114, διόρθ. σφ. Α 145 και 197) ορίζει στο άρθρο 46 παρ.1 και 2, ότι: «1. Παρ' εκάστω των του προηγουμένου άρθρου δήμων, συνιστάται ... ίδια δημοτική υπηρεσία υπό την ονομασίαν Ταμείον ... 2. Το ούτω συνιστώμενον ταμείον διεξάγει υπό την διεύθυνσιν και προσωπικήν ευθύνην του δημοτικού ταμίου και δι' ειδικώς οριζομένων προς τούτο εισπρακτορικών και διαχειριστικών οργάνων την ταμιακήν υπηρεσίαν, κατά τα υπό των του δημοτικού και κοινοτικού κώδικος διατάξεων και υπό των τοιούτων του παρόντος ειδικώτερον οριζόμενα», στο άρθρο 48, ότι: «Εκάστου των ... συνιστωμένων ταμείων των δήμων, προΐσταται ο δι' αποφάσεως του δημάρχου οριζόμενος δημοτικός ταμίας ούτινος τα καθήκοντα και αι αρμοδιότητες ορίζονται ειδικώτερον ως εξής: Εισπράττει ο ίδιος και δι' ειδικώς διατιθεμένων προς τούτο εισπρακτορικών οργάνων πάντα τα έσοδα του δήμου ... Εξοφλεί τα χρηματικά εντάλματα εντός των ορίων των δια του προϋπολογισμού ή δι' ειδικών αποφάσεων του δημοτικού συμβουλίου κεχορηγημένων πιστώσεων κατά τας κειμένας περί αυτών διατάξεις του δημοτικού και κοινοτικού

Απόφαση 12/2018

κώδικος. ... Υποβάλλει κατά μήνα εις τον δήμαρχον και την δημορχιακήν επιτροπήν λογαριασμόν των εσόδων και εξόδων, εξελεγχόμενον υπό του δημάρχου και της δημορχιακής επιτροπής. ... Λογοδοτεί δι' εαυτόν και τα υπ' αυτόν εισπρακτορικά και διαχειριστικά όργανα, εις το Ελεγκτικόν Συνέδριον κατά τας κειμένας διατάξεις του δημοτικού και κοινοτικού κώδικος», στο άρθρο 60, ότι: «1. Αι πάσης φύσεως πληρωμαί εκ του δημοτικού ταμείου, ενεργούνται ως ακολούθως. 2. Τα εφ' εκάστου ταμείου εκδιδόμενα χρηματικά εντάλματα προς πληρωμήν εξόδων του δήμου ως και πας άλλος νόμιμος τίτλος πληρωμής παραδίδονται εις το λογιστικόν γραφείον του ταμείου. Ο δημοτικός ταμίας βοηθούμενος υπό του ελεγκτού ή λογιστού του γραφείου τούτου ενεργεί υπό προσωπικήν αυτού ευθύνην τον έλεγχον αυτών καθ' όσον αφορά το νόμιμον και έγκυρον της εντελλομένης δαπάνης κατά τας κειμένας διατάξεις, μεθ' ο προβαίνει εις την πληρωμήν αυτών εις τους δικαιούχους. ...», στο άρθρο 61, ότι: «Ο αρμόδιος δια την πληρωμήν ταμιακός υπόλογος εφ' εκάστου πληρωνομένου υπ' αυτού εντάλματος και εφ' εκάστης εξοφλητικής αποδείξεως αναγράφει δια σφραγιστήρος ή ιδιοχείρως την λέξιν “Επληρώθη” και την χρονολογίαν καθ' ην έλαβε χώραν η πληρωμή βεβαιών συγχρόνως την πράξιν της εξοφλήσεως δια της υπογραφής του» και τέλος, στο άρθρο 62, ότι: «Τα εξοφλούμενα χρηματικά εντάλματα φέρονται εις πίστωσιν της διαχειρίσεως του ταμείου και υποβάλ-λονται υπό του ταμίου εις το τέλος του οικονομικού έτους εις το Ελεγκτικόν Συνέδριον μετά του απολογισμού και των κεκανονισμένων αναλυτικών καταστάσεων». Από το συνδυασμό των προπαρατεθεισών διατάξεων προκύπτει, μεταξύ άλλων, ότι ο Προϊστάμενος της Ταμειακής Υπηρεσίας ενεργεί, δια των εισπρακτορικών και διαχειριστικών οργάνων, τις εισπράξεις των εσόδων και τις πληρωμές των δαπανών του Δήμου, τηρεί τους

Απόφαση 12/2018

οικείους λογαριασμούς και λογοδοτεί τόσο ενώπιον των δημοτικών αρχών, όσο και ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Υπέχει, επομένως, ως εκ της διαχειριστικής φύσης των καθηκόντων του, ευθύνη δημοσίου υπολόγου και τυγχάνει καταλογιστέος με το ποσό κάθε ελλείμματος που διαπιστώνεται στη διαχείρισή του. Περαιτέρω, όσον αφορά στα έσοδα, με τις διατάξεις αυτές, ο Προϊστάμενος της Ταμειακής Υπηρεσίας υποχρεούται, να εκδίδει αντίστοιχο γραμμάτιο είσπραξης, ενώ αναφορικά με τη διενέργεια των δαπανών, για το νομότυπο της εκταμίευσής τους, απαιτείται, κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 20 - 28 του ιδίου ως άνω Β.Δ/τος, η έκδοση, από το Δήμαρχο, χρηματικού εντάλματος, που προσυπογράφεται από τον Προϊστάμενο της λογιστικής υπηρεσίας του Δήμου και, στη συνέχεια, αποστέλλεται, μαζί με τα αποδεικνύοντα την απαίτηση δικαιολογητικά, στο δημοτικό ταμείο, ο Προϊστάμενος του οποίου υποχρεούται, πριν προβεί στην εξόφλησή του, να διενεργεί έλεγχο της νομιμότητας της εντελλόμενης δαπάνης (αποφάσεις VII Τμήματος 2915/2014, 954/2014, 939/2013, 244/2011, 2176/2010, 2570/2008).

2. Με την 46983/28.1.1991 απόφαση του Νομάρχη Θ... (ΦΕΚ Β 32), με την οποία τροποποιήθηκε ο Οργανισμός Εσωτερικής Υπηρεσίας του Δήμου Θ... και προσαρμόσθηκε στις διατάξεις του Ν. 1586/1986, προβλέφθηκε στο άρθρο 1 η σύσταση Διεύθυνσης Ταμειακής Υπηρεσίας, αποτελούμενης από το Τμήμα Εσόδων, το Τμήμα Εξόδων, το Τμήμα Λογιστηρίου και τη Γραμματεία Ταμειακής Υπηρεσίας και στο άρθρο 6 παρ.6 ορίσθηκε ότι: «Ο τρόπος λειτουργίας κάθε υπηρεσίας στις ιδιαίτερες λεπτομέρειές της όπως και κάθε άλλη λεπτομέρεια εκτός αυτών που ορίζονται από το Νόμο και τον Ο.Ε.Υ. καθορίζονται με ειδικούς κανονισμούς». Στο άρθρο 2 του «Ειδικού Κανονισμού Λειτουργίας της Διευθύνσεως Ταμειακής Υπηρεσίας του Δήμου

Απόφαση 12/2018

Θ...», που συνετάγη το έτος 1971, τον οποίο γνώριζε και επικαλείται ο εκκαλών με την έφεσή του, ορίζεται ότι: «1) Η Δ/νσις Ταμιακής Υπηρεσίας λειτουργεί ... υπό την Δ/νσιν και προσωπικήν ευθύνην του Δημοτικού Ταμίου όστις δια των διαχειριστικών και εισπρακτορικών οργάνων του, ενεργεί τας εισπράξεις των εσόδων του Δήμου, τας πληρωμάς των εξόδων αυτού ως και πάσας τας πράξεις τας αφορώσας εις την χρηματικήν διαχείρισιν, εφαρμόζων τας εκάστοτε ισχύουσας διατάξεις του νόμου εισπράξεως Δημοσίων εσόδων. ... 2) Τμήμα Εξόδων. Του Τμήματος Εσόδων προΐσταται μόνιμος υπάλληλος του Δήμου ... [που] διεξάγει πάσαν υπηρεσίαν σχετιζομένην με την επιμέλειαν της βεβαιώσεως και εισπράξεως των εσόδων του Δήμου και την τήρησιν των λογιστικών βιβλίων δια των διατιθεμένων αυτώ υπαλλήλων και δια λογαριασμόν του Διευθυντού του Ταμείου. 3) Τμήμα Εξόδων. Του Τμήματος Εξόδων προΐσταται μόνιμος υπάλληλος του Δήμου ... όστις ενεργεί τον έλεγχον των διαβιβαζομένων υπό του Δ/ντού χρηματικών ενταλμάτων πληρωμής και την πληρωμήν των δικαιούχων δια των διατιθεμένων αυτώ διαχειριστών και είναι υπεύθυνος δια την τήρησιν των λογιστικών βιβλίων. Ο Δ/ντής του Ταμείου δύναται δι' αποφάσεώς του ν' αναθέτη υπευθύνους διεξαγωγής ορισμένης υπηρεσίας ή τηρήσεως των λογιστικών βιβλίων», στο άρθρο 3, υπό τον τίτλο «Διευθυντής Ταμείου», ότι: «Ο Διευθυντής της Ταμιακής Υπηρεσίας υπό την προσωπικήν αυτού ευθύνην και δια των ειδικώς προς τούτο οριζομένων διαχειριστικών και εισπρακτορικών οργάνων εισπράττει πάντα τα έσοδα του Δήμου και ενεργεί τας πάσης φύσεως πληρωμάς. Ειδικώτερον δε αι αρμοδιότητές του ορίζονται ως εξής: 1) Κατευθύνει και ελέγχει τους υπ' αυτόν υπαλλήλους ... 2) ... 3) Επιμελείται δια την υπό των υπηρεσιών εισπράξεων και πληρωμών πλήρη και ακριβή εφαρμογήν της κειμένης νομοθεσίας και των

Απόφαση 12/2018

διαταγών των αναφερομένων εις την βεβαίωσιν και είσπραξιν των εσόδων και πληρωμήν των εξόδων ως και την τήρησιν των λογιστικών βιβλίων. 4) Κατανέμει το προσωπικό της Δ/νσεως Ταμείου αναλόγως των εκάστοτε αναγκών των Τμημάτων αυτής ... 5) Αποφαίνεται επί της χρηματικής διαχειρίσεως των διαχειριστικών και εισπρακτορικών οργάνων. 6) ... 7) Εντέλλεται την υπό των διαχειριστών πληρωμών εξόφλησιν των διαβιβαζομένων τω Ταμείω χρηματικών ενταλμάτων και αναβάλλει κατ' απόλυτον αυτού κρίσιν πληρωμάς, εάν αι συνθήκαι του Ταμείου επιβάλλουσι τούτο. 8) Είναι προσωπικώς υπεύθυνος δια την εμπρόθεσμον απόδοσιν των ενεργουμένων κρατήσεων υπέρ τρίτων και την πληρωμήν των εισφορών υπέρ Ασφαλιστικών Ταμείων και λοιπών υποχρεωτικών δαπανών. 9) ... 12) Υποβάλλει καθ' εκάστην εις την διοίκησιν του Δήμου δελτίον πληρωμών και εισπράξεων της προτεραιάς. 13) Εντέλλεται ή επιμελείται ο ίδιος του κλεισίματος της διαχειρίσεως καθ' έκαστον μήνα ή και κατά την κρίσιν του εις βραχύτερα χρονικά διαστήματα. 14) Υποβάλλει όπου δει και εντός των νομίμων προθεσμιών τας καταστάσεις γενικής ληψοδοσίας του Ταμείου ως και τας λοιπάς περιοδικάς καταστάσεις, εις δε το Ελεγκτικόν Συνέδριον, τον απολογισμόν του εκάστοτε λήξαντος έτους. 15) Λογοδοτεί δι' εαυτόν και δια τα υπ' ατού εισπρακτορικά και διαχειριστικά όργανα. ...», στο άρθρο 14, υπό τον τίτλο «Τμηματάρχης Εξόδων», ότι: «1) Ο Τμηματάρχης Εξόδων εκτελών κατά παραχώρησιν υπηρεσίαν ενεργεί τον έλεγchon των διαβιβαζομένων υπό του λογιστικού Τμήματος χρηματικών ενταλμάτων ή και παντός ετέρου νομίμου τίτλου και τη βάσει τούτων πληρωμήν των δικαιούχων δια των οικείων κατ' αντικείμενον διαχειριστικών πληρωμών. 2) Ο ενεργούμενος έλεγχος των χρηματικών ενταλμάτων συνίσταται εις τον έλεγchon των εν άρθρω 172 του Δ.Κ.Κ. οριζομένων στοιχείων και

Απόφαση 12/2018

ειδικότερον ελέγχεται: α) Το νόμιμον και έγκυρον της εντελλομένης δαπάνης κατά τας κειμένας διατάξεις β) Το νομότυπον της υπογραφής του εντάλματος γ) Η πληρότης των δικαιολογητικών άτινα δέον να συνοδεύουν το ένταλμα και δ) Η έκδοσις του εντάλματος εις βάρος και εντός των ορίων νομίμως χορηγηθείσης πιστώσεως. 3) Ο Τμηματάρχης άμα τω ελέγχω του εντάλματος αναγράφει την λέξιν «Ηλέγχθη» και βεβαιοί τούτο δια της υπογραφής του. 4) ... 5) Ενημερώνει τον Δ/ντήν περί των εκάστοτε εκκρεμοτήτων και μεριμνά δια την έγκαιρον απόδοσιν των υπέρ τρίτων κρατήσεων, τηρών τους οικείους φακέλους και παραδίδει τούτους εις τον Δ/ντήν με την λήξιν του οικον. έτους δια την υποβολή των μετά των λοιπών απολογιστικών στοιχείων εις το Ελεγκτικόν Συνέδριον. 6) Υποβάλλει δελτίον ενεργηθεισών υφ' εκάστου των διαχειριστών πληρωμών της προηγούμενης ημέρας. 7) Ενεργεί τον περιορισμόν και ακύρωσιν των μη εξοφληθέντων ενταλμάτων εις το τέλος του οικον. έτους άτινα και διαβιβάζει εις την Λογιστικήν Υπηρεσίαν ... 8) Καθ' έκαστον μήνα τουλάχιστον ενεργεί κλείσιμον της διαχειρίσεως των διαχειριστικών πληρωμών. 9) ... 10) Επιμελείται της τηρήσεως των κάτωθι βιβλίων. α) Βιβλίον «Καθημερινόν» εν ω καταχωρούνται τα γραμμάτια εισπράξεως κατά χρονολογικήν σειρά και τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής κατά σειράν εξοφλήσεώς των. Εις ίδιας στήλας του «Καθημερινού» καταχωρούνται αι υπέρ Ασφαλιστικών Οργανισμών συνεντελλόμεναι εισφοραί και αι υπέρ τρίτων και δημοσίου κρατήσεις. β) Βιβλίον αντιτίμων. Εις το βιβλίον τούτο και εις την σελίδα της χρεώσεως καταχωρίζονται καθημερινώς αι μη επιδεχόμεναι αναβολής πληρωμαί άνευ χρηματικού εντάλματος ... Τα καταχωριζόμενα αντίτιμα λαμβάνουσι ίδιον αριθμόν. Αντιστοίχως εις την σελίδα της πιστώσεως καταχωρίζονται τα εκάστοτε τακτοποιούμενα αντίτιμα. Κατά την εγγραφήν της

Απόφαση 12/2018

τακτοποιήσεως γίνεται μνεία της χρονολογίας τακτοποιήσεως του αύξοντος αριθμού του αντιτίμου, της ενδείξεως ην φέρει τον αντίτιμον, του αριθμού του εντάλματος, δι' ου ετακτοποιήθη η πληρωμή και το ποσόν δι' ου ετακτοποιήθη. Εις περίπτωσιν καθ' ην το αντίτιμον ετακτοποιήθη δια της ματαιώσεως της πληρωμής και επιστροφής των μετρητών, θα γίνεται μνεία της ημερομηνίας καθ' ην το επιστρεφόμενον άγεται εν τω ημερησίον δελτίω κινήσεως πληρωμών. Ανά παν κλείσιμον του Ταμείου γίνεται άθροισις των αντιτίμων και αφαιρουμένων των τακτοποιηθέντων τοιούτων, παρέχεται η ακριβής αξία των υφισταμένων αντιτίμων. Εις το τέλος εκάστου μηνός με το κλείσιμον του Ταμείου συντάσσεται αναλυτική κατάστασις των εν τη αναλύσει του χρηματικού υπολοίπου αναφερομένων αντιτίμων ...» Από τις διατάξεις του ως άνω κανονιστικού πλαισίου λειτουργίας της Διεύθυνσης Ταμιακής Υπηρεσίας του Δήμου Θεσσαλονίκης συνάγεται, μεταξύ άλλων, ότι ο Διευθυντής της Ταμιακής Υπηρεσίας υπέχει προσωπική ευθύνη για τη χρηματική διαχείριση, οι δε Προϊστάμενοι των Τμημάτων Εσόδων και Εξόδων καθώς και τα διαχειριστικά και εισπρακτορικά όργανα λειτουργούν ως βοηθοί εκπλήρωσης αυτού, εφαρμόζοντας τις ισχύουσες διατάξεις για την είσπραξη των δημοσίων εσόδων και την πληρωμή των υποχρεώσεων του Δήμου. Τούτο ειδικότερα σημαίνει ότι ο Διευθυντής έχει υποχρέωση ασκήσεως εποπτείας επ' αυτών και καθήκον να γνωρίζει την ακριβή εικόνα του Ταμείου, καθώς δια των ως άνω οργάνων «εισπράττει πάντα τα έσοδα ... και ενεργεί τας πάσης φύσεως πληρωμάς», ενώ συγχρόνως υποβάλλει στη Διοίκηση του Δήμου κάθε ημέρα το δελτίο πληρωμών και εισπράξεων της προηγούμενης και επιμελείται προσωπικά το κλείσιμο της διαχείρισης στο τέλος κάθε μήνα ή σε μικρότερα χρονικά διαστήματα εάν κρίνει τούτο σκόπιμο. Η γνώση της ακριβούς απεικόνισης της λογιστικής διαχείρισης γίνεται: α) με

Απόφαση 12/2018

την ενημέρωσή του από τον Προϊστάμενο Εξόδων ως προς τις εκάστοτε υπάρχουσες εκκρεμότητες, με την παράδοση από αυτόν του φακέλου με τις αποδοθείσες κρατήσεις υπέρ τρίτων, με την παράδοση του υπ' αυτού τηρούμενου βιβλίου «Καθημερινόν» και του βιβλίου «Αντιτίμων» για τις εισπράξεις, τις διενεργηθείσες πληρωμές βάσει χρηματικών ενταλμάτων, τις πληρωμές που έλαβαν χώρα χωρίς την έκδοση τίτλων πληρωμής (όπου τούτο, κατ' εξαίρεση επιτρέπεται από το Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα), τα λεγόμενα «αντίτιμα», καθώς και την τακτοποίηση αυτών μέσω της προσκόμισης από τα διαχειριστικά όργανα των απαραίτητων δικαιολογητικών και την έκδοση των οικείων χρηματικών ενταλμάτων και β) με την ενημέρωσή του από τον Προϊστάμενο Εξόδων, σε μηνιαία βάση, ως προς τη συμφωνία των χρημάτων, των αντιτίμων και των καταστάσεων πληρωμής που φέρουν οι διαχειριστές, με τις οικείες αποδείξεις που ο Διευθυντής του Ταμείου πρέπει να διαθέτει προκειμένου να διαπιστώνει τις τυχόν υπάρχουσες ανωμαλίες πληρωμής ή ελλείμματα. Ως ανώτατη διαχειριστική αρχή του Δήμου, στην οποία δίδεται η αρμοδιότητα ακόμη και να αναβάλει «κατ' απόλυτον αυτού κρίσιν» πληρωμή που εντέλλεται με νόμιμο τίτλο (χρηματικό ένταλμα) «εάν αι συνθήκαι του Ταμείου επιβάλλουσι τούτο», κατευθύνει και ελέγχει όλους τους υπαλλήλους της Διεύθυνσης και αποφαινεται επί των δοσοληψιών των διαχειριστών, αρμοδιότητα που καταδεικνύει τόσο τον εποπτικό του ρόλο όσο και το διευθυντικό του δικαίωμα επί του λοιπού προσωπικού. Για το λόγο αυτό ο ίδιος ευθύνεται προσωπικά για κάθε διαχειριστική ανωμαλία που παρατηρείται στους λογαριασμούς του Δήμου (de jure υπόλογος), καθώς τεκμαίρεται ότι αυτή οφείλεται και στην πλημμελή εκτέλεση των καθηκόντων του, λογοδοτεί δε τόσο για τον εαυτό του όσο και για τα εισπρακτορικά και διαχειριστικά όργανα, δια των οποίων

Απόφαση 12/2018

διενεργούνται οι επιμέρους διαχειριστικές πράξεις, ανεξαρτήτως της τυχόν αυτοτελούς ευθύνης αυτών.

3. Το Β.Δ/μα της 17.5./15.6.1959 ορίζει στο άρθρο 35, ότι:

«1. Χρηματικόν ένταλμα παγίας προκαταβολής εκδίδεται κατά τας διατάξεις του άρθρου 180 του δημοτικού και κοινοτικού κώδικος. 2. Απαραίτητος προϋπόθεσις πληρωμής δαπάνης τινός εκ της παγίας προκαταβολής, τυγχάνει η ύπαρξις σχετικής πιστώσεως εν τω προϋπολογισμώ. 3. Ο διαχειριζόμενος την παγίαν προκαταβολήν υπάλληλος παραδίδει επί αποδείξει προσωπικώς εις τον δημοτικόν ταμίαν τα σχετικά δικαιολογητικά των γενομένων παρ' αυτού πληρωμών, άτινα δέον να είναι πλήρη από απόψεως νομιμότητος συμφώνως προς τα άρθρα 11, 12, 13, 14 και 26 του παρόντος. 4. Ο δημοτικός ταμίας μετά τον έλεγchon των υποβληθέντων, αυτώ δικαιολογητικών καταβάλλει εις τον διαχειριζόμενον την παγίαν προκαταβολήν ίσον χρηματικόν ποσόν προς ανανέωσιν ταύτης, ίνα ούτω παραμένη εις χείρας τούτου πάντοτε το χορηγηθέν δια της αποφάσεως του συμβουλίου ποσόν. 5. Τα δικαιολογητικά ταύτα μετά τον προσήκοντα έλεγchon παρά της αρμοδίας λογιστικής υπηρεσίας, υποβάλλονται εις το δημοτικόν συμβούλιον προς έγκρισιν των γενομένων δαπανών, μεθ' ο εκδίδονται ισόποσα χρηματικά εντάλματα εις βάρος των εν τω προϋπολογισμώ προβλεπομένων οικείων πιστώσεων δι' εκάστην των δαπανών τούτων και επ' ονόματι των πληρωθέντων δικαιούχων, γενομένης μνείας επί των χρηματικών ενταλμάτων ότι η πληρωμή εγένετο μέσω του διαχειριζομένου την παγίαν προκαταβολήν υπαλλήλου. 6. Κατά την λήξιν του οικονομικού έτους ο υπόλογος υπάλληλος καταθέτει το ληφθέν υπ' αυτού δια παγίαν προκαταβολήν ποσόν εις το δημοτικόν και κοινοτικόν ταμείον. 7. Κατά τα λοιπά επί της διαχειρίσεως και αποδόσεως της παγίας προκαταβολής παρά του

Απόφαση 12/2018

υπολόγου, ισχύουσιν τα εν άρθρ. 32, 33, 34 και 37 του παρόντος διαλαμβανόμενα».

Περαιτέρω, στο άρθρο 234 του ισχύοντος κατά τον κρίσιμο χρόνο Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (Π.Δ/μα 410/1995 - ΦΕΚ Α 231-) ορίζεται ότι: «1. Με απόφαση της δημορχιακής επιτροπής ... παρέχεται πάγια προκαταβολή σε βάρος του σχετικού κωδικού αριθμού του προϋπολογισμού. Με την απόφαση αυτήν ορίζονται: α) Οι δαπάνες που θα αντιμετωπισθούν από την πάγια προκαταβολή και το ύψος τους, στα όρια των πιστώσεων που έχουν εγγραφεί στους οικείους κωδικούς αριθμούς του προϋπολογισμού, β) το ποσό της προκαταβολής, που δεν μπορεί να υπερβαίνει ... για δήμους με πάνω από 30.001 κατοίκους το ποσό των τετρακοσίων χιλιάδων (400.000) δραχμών. ... 2. Ο δήμαρχος ... μετά τον έλεγχο των δικαιολογητικών από την αρμόδια λογιστική υπηρεσία, εκδίδει ισόποσα χρηματικά εντάλματα σε βάρος των πιστώσεων του προϋπολογισμού για κάθε δαπάνη. Τα χρηματικά εντάλματα εκδίδονται στο όνομα του δικαιούχου και σημειώνεται σε αυτά ότι η πληρωμή έγινε από την πάγια προκαταβολή». Από τις ως άνω διατάξεις συνάγεται ότι επιτρέπεται σε Δήμο με πληθυσμό άνω των 30.000 κατοίκων η σύσταση πάγιας προκαταβολής μέχρι του ποσού των 400.000 δρχ. (ήδη 1.173,88 ευρώ), σε βάρος σχετικού κωδικού αριθμού του προϋπολογισμού, μετά από απόφαση της Δημορχιακής Επιτροπής. Με την απόφαση αυτή ορίζονται οι δαπάνες που θα καλυφθούν από την πάγια προκαταβολή, το ύψος τους (στα όρια των πιστώσεων που έχουν εγγραφεί στον οικείο κωδικό του προϋπολογισμού), το ποσό της προκαταβολής, καθώς και ο δημοτικός υπάλληλος, που θα ενεργεί τις πληρωμές. Ο τελευταίος, ως υπόλογος διαχειριστής της πάγιας προκαταβολής διενεργεί τις πληρωμές των δαπανών που προσδιορίζονται στην ως άνω απόφαση σύστασης της πάγιας προκαταβολής και στη συνέχεια υποβάλλει

Απόφαση 12/2018

στον αρμόδιο δημοτικό ταμιά τα δικαιολογητικά των πραγματοποιηθεισών καταβολών. Ο δημοτικός ταμίας, αφού προβεί στον έλεγχο των δικαιολογητικών, ανανεώνει το χρηματικό ποσό που καταβλήθηκε για την εξόφληση δαπανών της απόφασης σύστασης, ώστε να παραμένει πάντα στα χέρια του υπόλογου διαχειριστή το χορηγηθέν με την απόφαση αυτή ποσό. Τα δικαιολογητικά υποβάλλονται στην αρμόδια λογιστική υπηρεσία για έλεγχο και κατόπιν στη Δημαρχιακή Επιτροπή, η οποία εγκρίνει τις εξοφληθείσες δαπάνες, μετά δε την έγκριση αυτή, εκδίδονται ισόποσα χρηματικά εντάλματα, στο όνομα των δικαιούχων των δαπανών, με τη σημείωση επί του σώματος αυτών ότι η πληρωμή έγινε από την πάγια προκαταβολή. Μετά τη λήξη του οικονομικού έτους, ο διαχειριστής της παγίας προκαταβολής οφείλει να επιστρέψει ολόκληρο το ποσό αυτής στο Ταμείο του Δήμου, μη επιτρεπομένης της μεταφοράς του ατακτοποίητου υπολοίπου αυτής στο επόμενο έτος.

4. Στο άρθρο 17 παρ. 1 του ισχύοντος κατά τον κρίσιμο χρόνο (έτος 2001) Π.Δ/τος 774/1980 «Οργανισμός του Ελεγκτικού Συνεδρίου» (ΦΕΚ Α 189), καθιερώνεται ο προληπτικός έλεγχος των δαπανών του Δημοσίου και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που με ειδική διάταξη νόμου υπάγονται στον έλεγχο αυτό και ορίζεται ότι: «Το Ελεγκτικόν Συνέδριον α) ... β) Ασκεί τον κατά το άρθρο 98 του Συντάγματος έλεγχον των δαπανών του Κράτους, ως και των δι' ειδικών νόμων εις τον έλεγχον αυτού υπαγομένων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως ... επί των τέλει της βεβαιώσεως ότι υπάρχει δια ταύτας νομίμως κεχορηγημένη πίστωση και ότι κατά την πραγματοποίησιν τούτων ετηρήθησαν οι διατάξεις του κώδικος «περί δημοσίου λογιστικού» και παντός άλλου νόμου ή διατάγματος ή κανονιστικής αποφάσεως» και στο άρθρο 21 ότι: «1. Εάν εκ του διενεργηθέντος ελέγχου διαπιστωθή ότι δια δαπάνην

Απόφαση 12/2018

τινά δεν συντρέχουν εν όλω ή εν μέρει οι προϋποθέσεις της παραγράφου 1 εδαφ. β' του άρθρου 17 του παρόντος ο αρμόδιος ... Επίτροπος αρνείται δι' ητιολογημένης πράξεώς του την θεώρησιν του εντάλματος, όπερ επιστρέφει προς την αποστείλασαν αρχήν μετ' αντιγράφου της πράξεώς του. Υποβαλλομένου εκ νέου του εντάλματος προς θεώρησιν ο ... Επίτροπος ή θεωρεί τούτο εφ' όσον ήρθησαν οι λόγοι της μη θεωρήσεως, ή υποβάλλει τούτο δι' εκθέσεώς του εις το οικείον Τμήμα του Συνεδρίου αποφαινόμενον δια πράξεώς του ή περί της θεωρήσεως, εις ην εν τοιαύτη περιπτώσει υποχρεούται να προβή ο ... Επίτροπος ή περί της μη θεωρήσεως του εντάλματος. ... 2. Εν περιπτώσει μη θεωρήσεως εντάλματος ο αρμόδιος Υπουργός δύναται να αιτηθήσεται την υπ' ευθύνην του θεώρησιν τούτου παρά του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ην τούτο αποδέχεται εντελλόμενον τω αρμοδίω ... Επιτρόπω την θεώρησιν τούτου. Θεωρουμένου του εντάλματος υπ' ευθύνην του Υπουργού, υποβάλλεται αυθημερόν υπό του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας παρά τω Ελεγκτικώ Συνεδρίω πίναξ εις τον Υπουργόν Οικονομικών, το Υπουργικόν Συμβούλιον και την Βουλήν, εν ω αναγράφεται η αιτιολογία της μη θεωρήσεως. Εις περίπτωσιν καθ' ην η Βουλή εντός της πρώτης συνόδου αυτής, από της υποβολής του πίνακος, δεν ήθελε εγκρίνει το ως άνω θεωρηθέν ένταλμα, το Συνέδριον δια πράξεως της Ολομέλειας καταλογίζει το ποσόν του εντάλματος εις βάρος του υπευθύνου Υπουργού». Περαιτέρω, με το άρθρο μόνον του Π.Δ/τος 172/1997 «Άσκηση προληπτικού ελέγχου επί των δαπανών δήμων» (ΦΕΚ Α 146) ορίζεται ότι: «1. Επί των δαπανών των δήμων Αθηναίων, Πειραιώς και Θεσσαλονίκης ασκείται από το Ελεγκτικό Συνέδριο προληπτικός έλεγχος. 2. Του ανωτέρω ελέγχου εξαιρούνται οι εξής κατηγορίες δαπανών: α. Οι δαπάνες πληρωμής αποδοχών των τακτικών υπαλλήλων ... κάθε δήμου, πλην των πρόσθετων αμοιβών

Απόφαση 12/2018

τούτων και της μισθοδοσίας του πρώτου μηνός εκείνων που πρωτοδιορίζονται ή μονιμοποιούνται. β. Οι δαπάνες αποδόσεως των υπέρ τρίτων ενεργουμένων κρατήσεων (ασφαλιστικών εισφορών, φόρων κ.λπ.) γ. Οι περιοδικές δαπάνες μισθωμάτων ακινήτων και εγκαταστάσεων πλην εκείνων που καταβάλλονται για πρώτη φορά, μετά την κατάρτιση, παράταση, ανανέωση ή τροποποίηση της σχετικής συμβάσεως. δ. Οι δαπάνες καταναλώσεως ηλεκτρικού ρεύματος και νερού».

VI. Στο άρθρο 141 του Π./τος 1225/1981 ορίζεται ότι οι καταλογιστικές πράξεις των Κλιμακίων του Ελεγκτικού Συνεδρίου και, πλέον, μετά την έναρξη ισχύος του Ν. 4055/2012, οι καταλογιστικές πράξεις των Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, πρέπει να περιέχουν, μεταξύ άλλων, «αιτιολογικών». Τούτο σημαίνει ότι η πράξη καταλογισμού του Επιτρόπου είναι εκ του νόμου αιτιολογητέα και, ως εκ τούτου, πρέπει και αρκεί να αναφέρονται στο σώμα της, έστω και συνοπτικά, τα στοιχεία που θεμελιώνουν την ύπαρξη και το ύψος του ελλείμματος, καθώς και τα πραγματικά περιστατικά, τυπικά και χρονικά προσδιορισμένα, τα οποία διαπιστώθηκαν από το αρμόδιο όργανο και τα οποία, συμπληρούμενα από τα στοιχεία του φακέλου, θεμελιώνουν την ευθύνη του υπολόγου για τη δημιουργία του, καθώς και κάθε άλλο στοιχείο από το οποίο προκύπτει η αιτιώδης συνάφεια μεταξύ των διαχειριστικών ενεργειών του καταλογιζόμενου προσώπου και του προκληθέντος ελλείμματος (αποφάσεις Ολομ. Ελ. Συν. 1573/2008. 1396/2000 κ.λπ.).

VII. Στο άρθρο 26 του Ν. 3274/2004 «Οργάνωση και λειτουργία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δευτέρου βαθμού» (ΦΕΚ Α 195) ορίζεται ότι: «1. Θεωρούνται νόμιμες οι δαπάνες που πληρώθηκαν μέχρι 31η Δεκεμβρίου 2003 από νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις, δήμους και κοινότητες, νομικά

Απόφαση 12/2018

πρόσωπα δημοσίου δικαίου αυτών, καθώς και συνδέσμους πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α., σε βάρος των προϋπολογισμών τους, εφόσον αυτές: α) προβλέπονται από τις οικείες διατάξεις ή συνάδουν προδήλως με την αποστολή και τις αρμοδιότητες των παραπάνω φορέων, β) έχουν εγκριθεί και βεβαιωθεί από τα αρμόδια όργανα, γ) διενεργήθηκαν για σκοπό που έχει επιτελεσθεί και δ) δεν έχουν ακυρωθεί σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Καταλογισμοί που έχουν γίνει εις βάρος αιρετών οργάνων ή υπαλλήλων των ανωτέρω φορέων ... για δαπάνες της προηγούμενης παραγράφου αίρονται, τυχόν δε βεβαιωθέντα ποσά από την ίδια αιτία διαγράφονται», στο δε άρθρο 29 παρ.8 του Ν. 3448/2006 «Για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα και τη ρύθμιση θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης» (ΦΕΚ Α 57), ότι: «Η αληθής έννοια της παρ.1 του άρθρου 26 του ν. 3274/2004 ... είναι ότι θεωρούνται νόμιμες οι δαπάνες που πληρώθηκαν μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2003 από Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, Δήμους και Κοινότητες, ... σε βάρος των προϋπολογισμών τους, εφόσον: α) το είδος της δαπάνης προβλέπεται από τις οικείες διατάξεις ή συνάδει με τις αρμοδιότητες και την εν γένει κοινωνική αποστολή των παραπάνω φορέων, όπως απορρέουν από την κείμενη νομοθεσία, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε πλημμέλεια ή παράλειψη κατά τη σχετική διαδικασία, από την οποία και δημιουργήθηκε για τους παραπάνω φορείς υποχρέωση εξόφλησης της οικείας δαπάνης, β) έχουν εγκριθεί και βεβαιωθεί από τα αρμόδια όργανα, γ) αποδεικνύεται με κάθε πρόσφορο μέσο ότι ο σκοπός για τον οποίο διενεργήθηκαν έχει εκπληρωθεί και δ) δεν έχουν ακυρωθεί σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία». Κατά την έννοια των ως άνω διατάξεων, ερμηνευομένων υπό το φως του άρθρου 102 παρ.5 του Συντάγματος, σύμφωνα με το οποίο το Κράτος οφείλει να λαμβάνει όλα τα απαραίτητα

Απόφαση 12/2018

μέτρα για την εξασφάλιση της οικονομικής αυτοτέλειας και των πόρων που απαιτούνται για την εκπλήρωση της αποστολής και την άσκηση των αρμοδιοτήτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα τη διαφάνεια κατά τη διαχείριση των πόρων αυτών, η νομιμοποίηση των δαπανών, που διενεργήθηκαν σε βάρος των προϋπολογισμών Δήμων μέχρι τις 31.12.2003, τελεί υπό τον όρο ότι, κατά την πραγματοποίησή τους, δεν παραβιάστηκε ουσιώδης διαδικαστικός τύπος. Όπως δε επανειλημμένως έχει κριθεί από το Δικαστήριο (ενδεικτικά: αποφάσεις Ολομ. Ελ.Συν. 2976/2012, VII Τμήματος 2915/2014, 954/2014, 939/2013, 244/2011, 2176/2010, 2570/ 2008), τέτοιους ουσιώδεις τύπους συνιστούν, ακριβώς επειδή αποσκοπούν στη διαφάνεια της χρηματικής διαχείρισης και στην αποτροπή του κινδύνου διασπάθισης και παράνομης ιδιοποίησης των πόρων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι προβλεπόμενες από τους οικείους δημοσιολογιστικούς κανόνες διατυπώσεις για τη διεξαγωγή της ταμειακής υπηρεσίας των Οργανισμών αυτών, επομένως και εκείνες των άρθρων 20 – 28, 60 και 61 του Β.Δ/τος της 17.5/15.6.1959 «Περί οικονομικής διοικήσεως και λογιστικού των Δήμων και Κοινοτήτων». Με τις διατάξεις αυτές ορίζεται ότι ο Δήμαρχος ή ο προς τούτο εξουσιοδοτημένος Αντιδήμαρχος προβαίνει, σε συνεργασία με τη λογιστική υπηρεσία του Δήμου, στην εκκαθάριση της δαπάνης και, αφού προηγουμένως ελέγξει τη νομιμότητά της, εκδίδει το αντίστοιχο χρηματικό ένταλμα, στο οποίο πρέπει απαραίτητως να αναφέρει την αιτία της πληρωμής και να επισυνάπτει τα δικαιολογητικά που αποδεικνύουν το δικαίωμα του πιστωτή. Στη συνέχεια δε, αποστέλλει αυτό στο δημοτικό ταμείο, όπου και εξοφλείται, με την υπογραφή από το δικαιούχο σχετικής εξοφλητικής απόδειξης. Κατά συνέπεια, της επελθούσας με τις ως άνω διατάξεις νομιμοποίησης εξαιρούνται οι δαπάνες που

Απόφαση 12/2018

πραγματοποιήθηκαν είτε χωρίς νόμιμο χρηματικό ένταλμα (εξωταμειακή διαχείριση), είτε για άλλη αιτία από εκείνη για την οποία εκδόθηκε ο τίτλος πληρωμής.

VIII. Στο άρθρο 37 παρ.1 του Ν. 3801/2009 «Ρυθμίσεις θεμάτων προσωπικού με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου και άλλες διατάξεις οργάνωσης και λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης» (ΦΕΚ Α 163), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 4255/2014 (ΦΕΚ Α 89), ορίζεται ότι: «Το Ελεγκτικό Συνέδριο, κατά την εκδίκαση του ένδικου μέσου της έφεσης ενώπιον των Τμημάτων του ..., σε υποθέσεις από καταλογιστικές πράξεις, που εκδόθηκαν από οποιαδήποτε αιτία σε βάρος των αιρετών οργάνων Δήμων ... ή σε βάρος υπαλλήλων της οικονομικής διαχείρισης τούτων ..., από Υπουργούς ή από μονομελή ή συλλογικά όργανα της Διοίκησης ή από όργανα του Ελεγκτικού Συνεδρίου και αναφέρονται σε χρονικό διάστημα μέχρι 1.7.2005, μπορεί αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από αίτηση του βαρυνομένου με τον καταλογισμό, που υποβάλλεται με το δικόγραφο του ένδικου μέσου ή των προσθέτων λόγων αυτού, να μειώσει το ποσό του καταλογισμού ως το ένα δέκατο του καταλογισθέντος ποσού, καθώς και να απαλλάξει τον υπαίτιο από τις προσαυξήσεις ή τόκους επί του καταλογισθέντος κεφαλαίου και αν ακόμη υφίσταται ελαφρά αμέλεια αυτού. Για την πιο πάνω μείωση ή απαλλαγή το Δικαστήριο συνεκτιμά το βαθμό της υπαιτιότητας του καταλογισθέντος, την προσωπική και οικογενειακή οικονομική του κατάσταση, τη βαρύτητα της δημοσιονομικής παράβασης, τις συνθήκες τέλεσής της και το επελθόν από αυτήν αποτέλεσμα. Το Δικαστήριο μπορεί να απαλλάξει, επίσης, τον καταλογισθέντα από το συνολικό ποσό του καταλογισμού, αν κρίνει ότι συνέτρεχε στο πρόσωπο του καταλογισθέντος συγγνωστή πλάνη για το δημιουργηθέν έλλειμμα. Επίσης το Δικαστήριο κατά την εκδίκαση των σχετικών

Απόφαση 12/2018

καταλογισμών λαμβάνει υποχρεωτικά υπόψη αμετάκλητα απαλλακτικές ποινικές αποφάσεις, βουλεύματα ή εισαγγελικές διατάξεις, με τις οποίες οι καταλογισθέντες απηλλάγησαν από κάθε συναφή ποινική ευθύνη. Εξαιρούνται των ρυθμίσεων της παρούσας καταλογιστικές πράξεις, οι οποίες αφορούν αποδοχές και αποζημιώσεις εν γένει υπαλλήλων δήμων, κοινοτήτων, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και ιδρυμάτων αυτών, καθώς και έξοδα παράστασης αιρετών οργάνων δήμων και κοινοτήτων». Από τις διατάξεις αυτές συνάγεται ότι το Δικαστήριο, επιλαμβανόμενο έφεσης κατά καταλογιστικής απόφασης που έχει εκδοθεί σε βάρος υπολόγου -αιρετού οργάνου ή υπαλλήλου- πρωτοβάθμιου Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης για τις χρήσεις έως την 1.7.2005, δύναται, υπό την επιφύλαξη των ανωτέρω εξαιρέσεων, είτε να άρει τον καταλογισμό, εφόσον κρίνει ότι στο πρόσωπο του υπολόγου συνέτρεξε συγγνωστή πλάνη ως προς την επέλευση του ελλείμματος, είτε, συνεκτιμώντας τη βαρύτητα της δημοσιονομικής παράβασης και το πταίσμα του υπολόγου, σε συνδυασμό με την προσωπική και οικογενειακή του κατάσταση, να περιορίσει το ποσό του καταλογισμού έως το 1/10 αυτού, απαλλάσσοντας συγχρόνως τον καταλογισθέντα από τις, επί του ποσού του ελλείμματος, προσαυξήσεις.

ΙΧ. Στην προκειμένη περίπτωση, από το σύνολο των στοιχείων του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα: Από τον κατασταλτικό έλεγχο που διενήργησε η συγκροτηθείσα με την .../27.1.2009 απόφαση του Προέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, όπως στη συνέχεια τροποποιήθηκε, Ομάδα Ελέγχου, στη διαχείριση του Δήμου Θ..., για τη χρήση του οικονομικού έτους 2001, διαπιστώθηκαν ελλείμματα, για τα οποία, σύμφωνα με την προσβαλλομένη πράξη, ευθυνόμενος θεωρήθηκε, μεταξύ άλλων, και ο εκκαλών, ο οποίος, κατά την ελεγχόμενη χρονική περίοδο από 1.1.2001

Απόφαση 12/2018

έως 31.12.2001, ήταν Προϊστάμενος της Ταμειακής Υπηρεσίας του ελεγχθέντος Δήμου. Ειδικότερα:

1. Με την ... (Α.Π. ...15.1.2001 απόφαση του Δημάρχου Θ..., Β... Π..., ορίστηκε ο Δημοτικός Σύμβουλος, Α... Γ..., Αντιδήμαρχος Οικονομικών, με θητεία από 15.1.2001 έως 14.1.2002 και μεταβιβάστηκαν σε αυτόν, μεταξύ άλλων, οι αρμοδιότητες ελέγχου και υπογραφής των εκθέσεων ανάληψης δαπάνης και όλων των παραστατικών εγγράφων των πληρωμών και εισπραξιών όλων των υπηρεσιών του Δήμου, της διαταγής είσπραξης δημοτικών εσόδων και της έκδοσης των χρηματικών ενταλμάτων πληρωμής των δημοτικών εξόδων, του ελέγχου και της υπογραφής των μισθοδοτικών καταστάσεων του προσωπικού διαφόρων υπηρεσιών του Δήμου (Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών, Προσόδων, Ταμειακής Υπηρεσίας κ.λπ.), που αφορούσαν στις πρόσθετες αμοιβές τους (υπερωρίες, επιδόματα αργίας, έξοδα κίνησης κ.λπ.), καθώς και της παρακολούθησης της εκτέλεσης του προϋπολογισμού και της σύνταξης του απολογισμού. Περαιτέρω, με την .../14.2.2001 απόφαση της Δημορχιακής Επιτροπής του Δήμου Θ... ορίστηκε υπόλογος διαχειρίστρια της πάγιας προκαταβολής για το οικονομικό έτος 2001 η Μ... Κ..., υπάλληλος του Δήμου Θ... και προσδιορίστηκε το ποσό αυτής στο ύψος των 4.402,05 ευρώ (περίπου 1.500.000 δρχ.). Από τον έλεγχο που διεξήχθη από την Ομάδα Ελέγχου, διαπιστώθηκε ότι ο ταμίας προέβαινε στην καταβολή ποσών προς την ως άνω διαχειρίστρια της πάγιας προκαταβολής, προς ανανέωσή της, μετά από γραπτές εντολές του Αντιδημάρχου Οικονομικών, Α... Γ..., χωρίς η ίδια να έχει υποβάλει προηγουμένως τα δικαιολογητικά πληρωμών, το δε ποσό που εκταμιεύθηκε κατ' αυτόν τον τρόπο ανήλθε

Απόφαση 12/2018

το έτος 2001 στο ύψος των 19.500.000 δρχ. Οι εκταμιεύσεις που έλαβαν χώρα εντός του έτους 2001 αναλύονται ως ακολούθως:

Εντολή Αντιδημάρχου Οικονομικών	Ταμίας	Ποσό εκταμίευσης σε δρχ.	Ημερομηνία Εκταμίευσης
1...8/24.1.2001	A. A.	1.500.000	25.1.2001
2...7/6.2.2001	A.A.	1.500.000	13.2.2001
3...5/1.3.2001	A. A.	1.500.000	1.3.2001
4...0/19.3.2001	A. A.	1.500.000	20.3.2001
4...4/2.4.2001	A.A.	1.500.000	5.4.2001
5...3/23.4.2001	A. A.	1.500.000	24.4.2001
8...9/23.5.2001	A.A.	1.500.000	23.5.2001
8...6/18.6.2001	A.A.	1.500.000	18.6.2001
1...1/9.7.2001	A. A.	1.500.000	10.7.2001
1...1/2.8.2001	A. M.	1.500.000	2.8.2001
1...0/7.9.2001	A.A.	1.500.000	12.9.2001
1...3/8.10.2001	A. A.	1.500.000	9.10.2001
1...0/13.11.2001	A. A.	1.500.000	13.11.2001
Σύνολο	(57.226,71 ευρώ =)	19.500.000 δρχ.	

Ο εκκαλών, ο οποίος προϊστάτο της ταμειακής υπηρεσίας του Δήμου και γνώριζε την ανανέωση της πάγιας προκαταβολής από τον εκάστοτε διαχειριστή πληρωμής (ταμιά) προς την υπόλογο αυτής, Μ... Κ..., χωρίς την τήρηση των νομίμων διατυπώσεων (διενέργεια ελέγχου επί των δικαιολογητικών της δαπάνης, υποβολή αυτών στη λογιστική υπηρεσία και έκδοση χρηματικού εντάλματος πληρωμής), μετά την έκδοση κάθε γραπτής εντολής του Αντιδημάρχου Οικονομικών, υπέβαλε έγγραφες αντιρρήσεις (σχετ. τα έγγραφα: 3...2/24.1.2001, 4...2/6.2.2001, 6...3/1.3.2001, 8...2/19.3.2001, 1...5/2.4.2001, 1...2/23.4.2001, 1...2/23.5.2001, 1...1/18.6.2001, 2...4 (άνευ ημερομηνίας), 2...4/2.8.2001, 2...8/7.9.2001 και 2...3/8.10.2011), οι οποίες απορρίπτονταν. Στη συνέχεια, μετά από νεότερη εντολή αυτού, την εκτελούσε,

Απόφαση 12/2018

επιτρέποντας την εκταμίευση του ποσού της εντολής και κοινοποιούσε τη διαφωνία του, αναφορικά με τη μη νομιμότητά της, στο Δήμαρχο (σχετ. τα έγγραφα: 5...9/.../24.1.2001, 9...1/.../6.2.2001, 1...7/.../1.3.2001, 2...5/.../19.3.2001, 2...3/.../2.4.2001, 2...5/.../23.4.2001, 3...1/.../23.5.2001, 4...3/.../18.6.2001, 4...9/.../9.7.2001, 5...8/.../2.8.2001, 6...0/.../7.9.2001 και 6...9/.../8.10.2001. Ενόψει αυτών, το ποσό των 19.500.000 δρχ. (και ήδη 57.226,71 ευρώ), το οποίο εκταμιεύθηκε για την ανανέωση της πάγιας προκαταβολής έτους 2001, με ειδικές εντολές του Αντιδημάρχου Οικονομικών, χωρίς την τήρηση της νόμιμης διαδικασίας ελέγχου των δικαιολογητικών των δαπανών που πραγματοποιούνταν και έκδοσης χρηματικών ενταλμάτων πληρωμής για την τακτοποίηση της πάγιας προκαταβολής, κρίθηκε ότι αντιστοιχεί σε μη νόμιμη δαπάνη, η οποία δημιούργησε ισόποσο έλλειμμα, που πρέπει να καταλογιστεί εις ολόκληρον και στον εκκαλούντα, ο οποίος εκ του νόμου υπέχει προσωπική ευθύνη για τη διαχείριση των λογαριασμών του Δήμου καθώς και ευθύνη λογοδοσίας «δι' εαυτόν και τα υπ' αυτόν εισπρακτορικά και διαχειριστικά όργανα», καθόσον προέβαινε, δια του αρμοδίου διαχειριστή πληρωμής, στην ανανέωση της πάγιας προκαταβολής, παρανόμως και χωρίς να διενεργεί τον απαιτούμενο έλεγχο, βάσει των εντολών πληρωμής του Αντιδημάρχου Οικονομικών. Πλην όμως, κατά τις παραδοχές της προσβαλλομένης πράξης (βλ. σελ. σελ. 21 αυτής), από το συνολικό ποσό των 57.226,71 ευρώ, που μη νομίμως εκταμιεύθηκε για την ανανέωση της πάγιας προκαταβολής, ποσό 4.402,05 ευρώ, επανεισήχθη στη διαχείριση από τη Μ... Κ..., εντός του οικονομικού έτους 2001, με το 2...0/31.12.2001 γραμμάτιο είσπραξης.

2. Με την .../31.1.2001 απόφαση του Δημάρχου Θ... ανατέθηκαν καθήκοντα Ταμειακών Διαχειριστών και Επιμελητών εισπράξεων και πληρωμών για το οικονομικό

Απόφαση 12/2018

έτος 2001 σε υπαλλήλους της Διεύθυνσης Ταμειακής Υπηρεσίας του Δήμου και ειδικότερα: i) στο διαχειριστή πληρωμών, Α... Α..., ανατέθηκαν, μεταξύ άλλων, καθήκοντα πληρωμής και τακτοποίησης των χρηματικών ενταλμάτων των Υπηρεσιών: Διεύθυνσης Καθαριότητας, Μηχανολογίας, Ηλεκτρολογικού Εξοπλισμού, Οργανώσεως και Μεθόδων, Κοιμητηρίων, Οικονομικών, Κοινωνικών Υπηρεσιών, Βιβλιοθηκών, Δημοτικών Διαμερισμάτων και Οδοποιίας καθώς και του Βαφοπούλειου Πνευματικού Κέντρου, καθήκοντα πληρωμής και τακτοποίησης των χρηματικών ενταλμάτων που αφορούσαν στην πάγια προκαταβολή, σε αποζημιώσεις δημοτικών και διαμερισματικών Συμβούλων και σε έξοδα κίνησης των υπαλλήλων του Δήμου και ii) στο διαχειριστή πληρωμών, Α... Μ..., ανατέθηκαν, μεταξύ άλλων, καθήκοντα εξόφλησης και τακτοποίησης των χρηματικών ενταλμάτων των Υπηρεσιών: Διεύθυνσης Πολιτισμού, Δημοσίων Σχέσεων, Αθλητισμού και Νεολαίας, Μουσικών Δραστηριοτήτων, Εκπαίδευσης, Τοπογραφικού, Πρασίνου, Προμηθειών και Αρχιτεκτονικού. Στην ίδια ως άνω απόφαση τονίσθηκε ότι οι διαχειριστές ήταν υπεύθυνοι για την καταβολή των δαπανών στους πραγματικούς δικαιούχους, υπέχοντας προσωπική ευθύνη για κάθε έλλειμμα στη διαχείρισή τους καθώς και ότι δεν ήταν επιτρεπτή η πραγματοποίηση δαπανών χωρίς έκδοση χρηματικών ενταλμάτων, πλην των περιπτώσεων, που ρητώς προβλέπονταν στις οικείες νομοθετικές διατάξεις. Κατά τον έλεγχο που διενεργήθηκε στους λογαριασμούς του Δήμου και ειδικότερα στο Δελτίο Κίνησης του Ταμείου, διαπιστώθηκε ότι με εντολές του Αντιδημάρχου Οικονομικών, ποσό 204.900.065 δραχμών, καταβλήθηκε από τους ως άνω διαχειριστές σε τρίτους (φερόμενους ως πιστωτές του Δήμου) χωρίς την

Απόφαση 12/2018

έκδοση χρηματικών ενταλμάτων (σχετ. το .../6.3.2002 έγγραφο της Διεύθυνσης

Ταμειακής Υπηρεσίας). Ειδικότερα:

Εντολή Αντιδημάρχου	Ποσό σε δρχ.	Διαχειριστής	Δικαιούχος	Χρονολογία Εκταμίευσης
2...8/28.12.2001	3.407.195	A. A.	“B.”	28.1.2001
1...4/9.11.2001	90.000	A. A.	“C”	13.11.2001
1...9/11.9.2001	2.500.00	A. M.	“C. T.”	11.9.2001
1...6/21.12.2001	25.000.000	A. M.	“T. A.E.”	24.12.2001
2...4/21.12.2001	15.000.000	A. A.	N.Π.Δ.Δ. «Α. Σ»	27.12.2001
1..8/30.11.2001	10.000	A. M.	A. K.	30.1.2001
1...0/31.10.2001	700.000	A. M.	«Α.Σ. Μ. Α.»	2.11.2001
1..2/30.11.2001	10.000	A. M.	Γ. Γ.	30.11.2011
1...8/9.11.2001	400.000	A. A.	Γ.Χ.	12.11.2001
1..2/14.12.2001	7.000.000	A. M.	Δ.	18.12.2001
1...0/14.12.2001	6.000.000	A. M.	Ε. Σ.	18.12.2001
1...4/14.12.2001	2.000.000	A. M.	«Π. Α.Ε.»	18.12.2001
1...4/4.9.2001	1.120.000	A. A.	Ελ. Π.	5.10.2001
1...7/11.12.2001	2.200.000	A. A.	ΕΛ.	13.12.2001
1...4/4.12.2001	500.000	A. M.	Έξοδα κίνησης	4.12.2001
1...3/7.12.2001	202.370	A. M.	ΕΥ.	7.12.2001
1..6/9.11.2001	85.000	A. A.	Θ. Σ.	12.11.2001
2...1/22.12.2001	79.520.000	A. A.	A. K.	28.12.2001
1...8/16.10.2001	55.000	A. M.	Μετάβαση στο εξωτερικό	16.10.2001
1...4/16.10.2001	45.000	A. M.	-//-	16.10.2001
1...0/16.10.2001	45.000	A. M.	-//-	16.10.2001
1...2/16.10.2001	45.000	A. M.	-//-	16.10.2001
1...6/16.10.2001	55.000	A. M.	-//-	16.10.2001
1...8/19.12.2001	10.000.000	A. M.	Μισθοδοσία προσωπικού επιχείρησης	20.12.2001
2...2/21.12.2001	500.000	A. M.	A. M.	21.12.2001
1...8/21.12.2001	500.000	A. M.	A. M.	21.12.2001
2...0/21.12.2001	500.000	A. M.	A. M.	21.12.2001
4...2/31.12.2001	300.000	A. M.	A.. M.	31.12.2001
2...6/28.12.2001	43.260.500	A. A.	Εταιρεία «Μ. Α. Μ.»	28.12.2001

Απόφαση 12/2018

1...0/30.11.2001	10.000	A. M.	Ξ. Τ.	30.11.2001
1...2/25.9.2001	140.000	A. M.	Ο.Λ.Θ.	3.10.2001
1...7/7.12.2001	1.500.000	A. M.	Π. Ε. Κ.	1.12.2001
1...4/30.11.2001	200.000	A. M.	Πληρωμή Κ.	30.11.2001
1...8/14.12.2001	3.000.000	A. M.	Π.Ο. «Β.»	20.12.2001

Σύνολο 205.900.065 δρχ.

Το σύνολο των ως άνω δαπανών δεν εμπίπτει στις περιοριστικά αναφερόμενες κατηγορίες όπου επιτρέπεται η πληρωμή τους χωρίς την έκδοση χρηματικών ενταλμάτων. Επιπροσθέτως, μέχρι το τέλος της ελεγχθείσας χρήσης (2001), τα δικαιολογητικά των δαπανών αυτών δεν είχαν προσκομισθεί στη λογιστική υπηρεσία και δεν εκδόθηκαν τα τακτοποιητικά χρηματικά εντάλματα. Μόνον ο διαχειριστής πληρωμών, Α... Μ..., επέστρεψε στην Υπηρεσία ποσό ύψους 1.000.000 δρχ. διαμορφώνοντας το έλλειμμα στο ποσό των 204.900.065 δρχ. (= 205.900.065 – 1.000.000) και ήδη 601.320,81 ευρώ. Και σε αυτήν την περίπτωση, μετά από εντολή του Αντιδημάρχου για την καταβολή κάθε ποσού, ο εκκαλών, Προϊστάμενος της Διεύθυνσης της Ταμειακής Υπηρεσίας, γνωρίζοντας τη μη νομιμότητα της εκταμίευσης, με έγγραφό του, προέβαινε σε άρνηση εκτέλεσης της εντολής, η οποία απορριπτόταν και, μετά από έκδοση νέας τοιαύτης, ενέκρινε την καταβολή του ποσού από το διαχειριστή πληρωμών. Παράλληλα με την εκτέλεση των εντολών, ο ίδιος κοινοποιούσε τη διαφωνία του, αναφορικά με κάθε μη νόμιμη εκταμίευση, στο Δήμαρχο (σχετ. τα 2...9/.../28.12.2001, 7...4/.../9.11.2001, 6...7/.../2001, 9...3/.../21.12.2001, 8...8/.../30.11.2001, 7...6/.../31.1.2001, 8...3/.../30.11.2001, 7...8/.../9.11.2001, 8...9/.../14.12.2001, 8...8/.../14.12.2001, 8...6/.../14.12.2001, 6...6/.../4.9.2001, 8...1/.../11.12.2001, 8...8/.../4.12.2001, 8...4/.../7.12.2001, 7...6/.../9.11.2001,

Απόφαση 12/2018

2...4/.../22.12.2001, 7...6/.../16.10.2001, 7...2/.../16.10.2001, 71641/2954/16.10.2001, 7...0/.../16.10.2001, 7...9/.../16.10.2001, 9...7/.../22.12.2001, 90030/3613/21.12.2001, 9...2/.../21.12.2001, 2...6/.../28.12.2001, 8...8/.../30.11.2001, 65061/2699/25.9.2001, 8...3/.../7.12.2001, 8...2/.../30.11.2001 και 8...7/.../14.12.2001). Το ως άνω ποσό, το οποίο εκταμιεύθηκε χωρίς να τηρηθεί η νόμιμη διαδικασία (ανάληψης της δαπάνης, εκκαθάρισης αυτής και έκδοσης χρηματικού εντάλματος) κρίθηκε ότι συνιστά ανοίκειο πληρωμή, η οποία δημιουργεί ισόποσο διαχειριστικό έλλειμμα στη διαχείριση του Δήμου, οικονομικού έτους 2001 και πρέπει να καταλογιστεί, μεταξύ άλλων, και στον εκκαλούντα, ο οποίοςς προϊστάτο της Διεύθυνσης Ταμειακής Υπηρεσίας.

3. Στις 10.10.2001, μετά την .../10.10.2001 ειδική εντολή του Αντιδημάρχου Οικονομικών, εκταμιεύθηκε από τον διαχειριστή πληρωμών Α... Μ..., ποσό 5.860.000 δραχμών με δικαιούχο το σωματείο με την επωνυμία «Φ. Κ. Ι.», για την καταβολή σε αυτό προκαταβολής για τη διοργάνωση της εκδήλωσης «Κ. Λ. D.», κατά παράβαση των νόμιμων διαδικασιών, χωρίς την έκδοση χρηματικού εντάλματος. Μετά την εκταμίευση εκδόθηκε το 1...4/2001 χρηματικό ένταλμα πληρωμής, το οποίο ακυρώθηκε στις 31.12.2001. Στις 27.5.2002 εκδόθηκε το 3...7/2002 χρηματικό ένταλμα πληρωμής, ποσού 6.020.000 δρχ. για την τακτοποίηση της ήδη πληρωθείσας δαπάνης, στο οποίο συμπεριελήφθη, το ως άνω, ήδη καταβληθέν ποσό των 5.860.000 δρχ. καθώς και επιπλέον ποσό, ύψους 160.000 δρχ. Το ποσό που φέρεται ότι καταβλήθηκε ως προκαταβολή δεν εμφανίζεται στον απολογισμό του έτους 2001, ούτε στη λίστα των ειδικών εντολών που μεταφέρθηκαν στο επόμενο έτος ως εκκρεμότητα, εκταμιεύθηκε δε, κατά παράβαση των νομίμων διαδικασιών. Ο εκκαλών με το .../10.10.2001 έγγραφό του προς τον Αντιδήμαρχο Οικονομικών Α... Γ..., αρνήθηκε να

Απόφαση 12/2018

εκτελέσει την εντολή, πλην όμως, μετά την απόρριψη της άρνησης και την έκδοση νέας τοιαύτης, ο διαχειριστής πληρωμών, με την έγκρισή του, προέβη στην εκταμίευση.

4. Με τα 7../2001, 1...0/2001 και 1...1/2001 χρηματικά εντάλματα πληρωμής του Δήμου Θ., ποσού 165.000.000 δρχ., 200.000.000 δρχ. και 15.000.000 δρχ. αντίστοιχα, επιχορηγήθηκε το Δ. Β. «Ο Α.Σ.» που αποτελεί νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου (ίδρυμα), το οποίο, βάσει του άρθρου 4 του Π.Δ/τος .../1985 «Δ. Β. Θ., Ο Α. Σ...» (ΦΕΚ Α' ...) δύναται να λαμβάνει ετήσια επιχορήγηση από το Δήμο Θ.... Τα δύο πρώτα από τα χρηματικά αυτά εντάλματα εξοφλήθηκαν τμηματικά, σύμφωνα με τα γραμμάτια είσπραξης που επισυνάπτονται σε κάθε ένταλμα, ενώ κανένα εξ αυτών δεν υποβλήθηκε στον προληπτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Συγκεκριμένα, για κάθε χρηματικό ένταλμα έγιναν οι κάτωθι πληρωμές:

Χρηματικό ένταλμα	Χρονολογία εκταμίευσης	Ποσό εκταμίευσης (δρχ.)
7.../2.2.2001	16.1.2001	30.000.000
-//-	5.2.2001	15.000.000
-//-	15.2.2001	15.000.000
-//-	28.2.2001	15.000.000
-//-	15.3.2001	15.000.000
-//-	29.3.2001	15.000.000
-//-	5.4.2001	5.000.000
-//-	10.4.2001	15.000.000
-//-	27.4.2001	15.000.000
-//-	15.5.2001	15.000.000
-//-	30.5.2001	<u>10.000.000</u>
	Σύνολο	165.000.000
1...0/11.4.2001	30.5.2001	5.000.000
-//-	15.10.2001	15.000.000
-//-	31.10.2001	15.000.000
-//-	15.11.2001	15.000.000

Απόφαση 12/2018

-//-	29.11.2001	15.000.000
-//-	13.12.2001	10.000.000
-//-	30.8.2001	15.000.000
-//-	13.9.2001	15.000.000
-//-	27.9.2001	15.000.000
-//-	16.8.2001	15.000.000
-//-	31.7.2001	15.000.000
-//-	12.7.2001	15.000.000
-//-	28.6.2001	20.000.000
-//-	14.6.2001	<u>15.000.000</u>
	Σύνολο	200.000.000
1...1/4.12.2001	13.12.2001	15.000.000

Γενικό Σύνολο**δρχ. 380.000.000**

Το ως άνω συνολικό ποσό των 380.000.000 δρχ. (και ήδη 1.115.187,09 ευρώ), με το οποίο επιχορηγήθηκε το ως άνω ίδρυμα (οι λογαριασμοί του οποίου δεν υπάγονται στον κατασταλτικό έλεγχο του Δικαστηρίου) το έτος 2001, όχι σε ετήσια βάση όπως προβλέπουν οι καταστατικές του διατάξεις, αλλά με ποσό 15.000.000 δρχ. περίπου ανά δεκαπενθήμερο, εκταμιεύθηκε χωρίς την άσκηση του συνταγματικά προβλεπόμενου ελέγχου νομιμότητας των εκδοθέντων χρηματικών ενταλμάτων, με αποτέλεσμα να μην έχει διαγνωσθεί η νομιμότητα της επιχορήγησης, η δε παράβαση του ουσιώδους αυτού τύπου, κρίθηκε ότι καθιστά την εξόφλησή τους ανοίκειο και κατά συνέπεια αποτελεί έλλειμμα στη διαχείριση του Δήμου, για την αποκατάσταση του οποίου ευθύνεται, μεταξύ άλλων, ο Διευθυντής της Ταμειακής Υπηρεσίας.

5. Με την .../31.1.2001 απόφαση του Δημάρχου Θ... ανατέθηκαν στον υπάλληλο του Δήμου, Π... Σ..., τα καθήκοντα: α) της έγκαιρης απόδοσης των κρατήσεων υπέρ διαφόρων Ταμείων (Τ.Υ.Δ.Κ.Υ., Τ.Α.Δ.Κ.Υ., Κ.Υ.Τ., Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.,

Απόφαση 12/2018

Τ.Ε.Α.Γ.Ε., Τ.Ε.Α.Χ., Μετάλλου, Ταμείου Νομικών) μετά από προηγούμενο έλεγχο των μισθοδοτικών καταστάσεων και των κρατήσεων υπέρ του Δημοσίου (φόρος εισοδήματος - ΟΔΔΥ - στεγαστικά δάνεια - Τ.Ε.Ε., κ.λπ.), β) της διαφύλαξης των παραστατικών στοιχείων πληρωμής κρατήσεων και υποβολής τους στο δημοτικό ταμεία στο τέλος του οικονομικού έτους και γ) του ελέγχου των εξοφληθέντων χρηματικών ενταλμάτων που παραδίδονταν από τους διαχειριστές πληρωμών. Από τον έλεγχο προέκυψε ότι συνολικό ποσό 221.372.880 δρχ. (και ήδη 649.663,62 ευρώ) που εμφανίζεται ότι αποδόθηκε σε ασφαλιστικά ταμεία, δεν επιβεβαιώνεται από τους δικαιούχους. Ειδικότερα, όπως προκύπτει από το .../1.10.2009 έγγραφο του Τ.Α.Δ.Κ.Υ., το .../2.3.2010 έγγραφο του Τ.Υ.Δ.Κ.Υ και τα .../24.3.2010 και .../16.3.2012 έγγραφα της .Θ' Δ.Ο.Υ. Θ..., ουδέποτε εισπράχθηκαν από τα ασφαλιστικά ταμεία και το Δημόσιο τα ακόλουθα ποσά: α) ποσό 9.693.836 δρχ. που αφορούσε σε αποδόσεις στο Τ.Α.Δ.Κ.Υ. κρατήσεων υπαλλήλων και φέρεται ότι κατατέθηκε στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, για το οποίο υπάρχει η με αριθμό 4...9/28.12.2001 πλαστή απόδειξη είσπραξης, β) ποσό 6.161.671 δρχ., που αφορούσε αποδόσεις κρατήσεων προμηθευτών στο Τ.Α.Δ.Κ.Υ. και φέρεται ότι κατατέθηκε στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, για το οποίο υπάρχει η με αριθμό 4...8/20.12.2001 πλαστή απόδειξη είσπραξης, γ) ποσό 7.856.237 δρχ. που αφορούσε σε αποδόσεις κρατήσεων επί των αμοιβών προμηθευτών στο Τ.Α.Δ.Κ.Υ. και φέρεται ότι κατατέθηκε στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, για το οποίο υπάρχει η με αριθμό 4...4/28.12.2001 πλαστή απόδειξη είσπραξης, δ) ποσό 8.810.801 δρχ., που αφορούσε σε αποδόσεις κρατήσεων στο Τ.Υ.Δ.Κ.Υ. και φέρεται ότι κατατέθηκε στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, για το οποίο υπάρχει η με αριθμό 2...7/ 28.1.2001 πλαστή

Απόφαση 12/2018

απόδειξη είσπραξης, ε) ποσό 29.137.337 δρχ., που αφορούσε σε εισφορές Τ.Υ.Δ.Κ.Υ. και φέρεται ότι κατατέθηκε στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, για το οποίο υπάρχει η με αριθμό .../28.12.2001 πλαστή απόδειξη είσπραξης, στ) ποσό 72.911.084 δρχ. που αφορούσε σε αποδόσεις φόρου μισθωτών υπηρεσιών και φέρεται ότι κατατέθηκε στη Θ' Δ.Ο.Υ. Θ..., για την οποία υπάρχει η με αριθμό 5...0/2001 πλαστή δήλωση αυτής και ζ) ποσό 86.801.914 δρχ., που αφορούσε σε απόδοση υπέρ σύνταξης υπαλλήλων και φέρεται ότι κατατέθηκε στη Θ' Δ.Ο.Υ. Θ..., για το οποίο υπάρχει το με αριθμό 7...1/27.12.2001 πλαστό διπλότυπο είσπραξης. Ενόψει αυτών, κρίθηκε ότι το συνολικό ποσό των 221.372.880 (= 9.693.836 + 6.161.671 + 7.856.237 + 8.810.801 + 29.137.337 + 72.911.084 + 86.801.914) δραχμών (και ήδη 649.663,62 ευρώ) που αντιστοιχεί σε κρατήσεις υπέρ του Δημοσίου και των Ασφαλιστικών Ταμείων και εκταμιεύθηκε χωρίς να επαληθεύεται από τους ως άνω φορείς ότι εισπράχθηκε, συνιστά έλλειμμα στη διαχείριση του Δήμου, το οποίο καταλογίσθηκε και στον εκκαλούντα, στον οποίο υποβάλλονταν τα παραστατικά στοιχεία πληρωμής κρατήσεων στο τέλος του οικονομικού έτους και θα μπορούσε, διενεργώντας τον προσήκοντα έλεγχο να αντιληφθεί την ύπαρξη των πλαστών («κατασκευασμένων») αποδείξεων. Στον ίδιο προσάπτεται επίσης ότι έδινε στο διαχειριστή πληρωμών καθημερινά χρήματα και όχι όποτε παρίστατο ανάγκη απόδοσης των κρατήσεων ή των φόρων, χωρίς να ζητά, σε καθημερινή βάση, τα δικαιολογητικά εξόφλησης των υπ' αυτού διενεργηθεισών πληρωμών, ενώ τα αποδεικτικά είσπραξης των κρατήσεων αποδίδονταν σε αυτόν, μόνον στο τέλος του έτους, όταν ο έλεγχός τους ήταν εξαιρετικά δυσχερής.

Απόφαση 12/2018

6. Μετά την κοινοποίηση στον εκκαλούντα του .../20.6.2012 Φύλλου Μεταβολών και Ελλείψεων και την τήρηση του δικαιώματος προηγούμενης ακρόασης, εκδόθηκε η προσβαλλομένη πράξη, με την οποία κρίθηκε ότι ο εκκαλών ευθύνεται ως *de jure* υπόλογος για το έλλειμμα που δημιουργήθηκε στη χρηματική διαχείριση του Δήμου Θ..., οικονομικού έτους 2001 και προέκυψε: α) από τη μη νόμιμη ανανέωση της πάγιας προκαταβολής, ύψους 57,226,71 ευρώ, β) από τη μη νόμιμη εκταμίευση ποσών χωρίς την έκδοση χρηματικών ενταλμάτων, ύψους 601.320,81 ευρώ, γ) από τη μη νόμιμη εκταμίευση ποσού ύψους 17.197,36 ευρώ, ως προς το οποίο, το επόμενο οικονομικό έτος (2002) εκδόθηκε χρηματικό ένταλμα πληρωμής, δ) από τη μη νόμιμη εκταμίευση ποσού 1.115.187,09 ευρώ για την επιχορήγηση του δ... β..., με χρηματικά εντάλματα που δεν υπήχθησαν στον προληπτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου και ε) από τη μη απόδοση κρατήσεων και φόρων σε Ασφαλιστικά Ταμεία και στο Δημόσιο, ποσού 649.663,62 ευρώ. Το συνολικό ποσό από τις ως άνω κατηγορίες δαπανών, το οποίο εξετάζεται αυτεπαγγέλτως από το Δικαστήριο, ως αναγόμενο στο νόμο βάσιμο του καταλογισμού, ανέρχεται στο ύψος των **2.440.595,59** ευρώ (πλέον προσαυξήσεων ύψους 3.685.299,34 ευρώ) και όχι, ως εσφαλμένα αναγράφεται στο σώμα της καταλογιστικής πράξης, στο ύψος των 3.814.089,21 ευρώ (πλέον προσαυξήσεων ύψους 5.759.975,41 ευρώ), διότι, σύμφωνα με τις διαπιστώσεις του ελέγχου, για την κατηγορία δαπανών που αναφέρεται στο κεφάλαιο XIII της προσβαλλομένης και αφορά στα πρωτόκολλα έκπτωσης κρατήσεων υπέρ Τ.Υ.Δ.Κ.Υ, (ποσού 1.373.493,62 ευρώ πλέον προσαυξήσεων ύψους 2.073.975,41 ευρώ), αλληλεγγύως ευθυνόμενοι και υπόχρεοι στην αναπλήρωση του ισόποσου ελλείμματος ήταν ο Αντιδήμαρχος

Απόφαση 12/2018

Οικονομικών, Α... Γ..., και ο Δήμαρχος, Β... Π... (βλ. σελ. 60 και 62 της .../2013 καταλογιστικής πράξης).

Χ. Ήδη, με την κρινόμενη έφεση προβάλλεται ότι: Α) Ο εκκαλών δεν βαρύνεται με υπαιτιότητα διότι: α) ως διαλαμβάνεται στην .../19.2.1999 απόφαση του Δημάρχου, αλλά και στον εσωτερικό Κανονισμό του Δήμου, η πληρωμή του μόνιμου προσωπικού γινόταν με εντάλματα ή καταστάσεις και η απόδοση των εισφορών προς τα Ασφαλιστικά Ταμεία λάμβανε χώρα από τον Π... Σ..., μετά από προηγούμενο έλεγχο των μισθοδοτικών καταστάσεων. Ειδικότερα, στο Δήμο είχε διαμορφωθεί ένα μοντέλο διαχείρισης των πληρωμών μισθοδοσίας και κρατήσεων, σύμφωνα με το οποίο είχε καθιερωθεί η πρακτική: i) των πληρωμών με γραπτές εντολές - διαταγές, χωρίς την ύπαρξη αντίστοιχων ενταλμάτων πληρωμής, ii) των τμηματικών πληρωμών χρηματικών ενταλμάτων, οι οποίες (τμηματικές πληρωμές) διενεργούνταν πάντοτε μετά από εντολές του Αντιδημάρχου Οικονομικών, είτε προφορικές είτε γραπτές, iii) της ακύρωσης χρηματικών ενταλμάτων με ένα δικαιούχο, για τα οποία είχε καταβληθεί ορισμένο ποσό (τμηματική εξόφληση), κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους και της επανέκδοσής τους το επόμενο έτος, λόγω της μη ολοσχερούς εξόφλησής τους, iv) της πληρωμής της μισθοδοσίας των υπαλλήλων με μισθοδοτικές καταστάσεις και v) της καταβολής των εισφορών στα Ασφαλιστικά Ταμεία και της πληρωμής των φόρων με καταστάσεις, χωρίς την έκδοση χρηματικών ενταλμάτων, β) στο βαθμό που είχε διαμορφωθεί η ως άνω διαχειριστική πρακτική, ο εκκαλών, ως Διευθυντής της Ταμειακής Υπηρεσίας, δεν μπορούσε να τηρήσει Βιβλίο Τρεχόμενων Λογαριασμών ούτε να εναντιωθεί στις εντολές που λάμβανε. Τούτο, διότι είχε υποχρέωση συμμόρφωσης προς αυτές (άρθρο 87 του Ν. 1188/1981, άρθρο

Απόφαση 12/2018

14 του Β.Δ/τος της 17.5/15.6.1959), ο ίδιος δε, τηρώντας τις οικείες διατάξεις, υπέβαλε έγγραφες αντιρρήσεις (άρνηση) κάθε φορά που δινόταν εντολή πληρωμής από τον Αντιδήμαρχο Οικονομικών για την καταβολή δαπάνης χωρίς την έκδοση χρηματικού εντάλματος πληρωμής και, μετά την απόρριψή της και την έκδοση νέας (δεύτερης εντολής) την εκτελούσε, ως είχε νόμιμη υποχρέωση, ενημερώνοντας σχετικά το Δήμαρχο, γ) σύμφωνα με τις αποφάσεις του Δημάρχου που εκδίδονταν στις αρχές κάθε χρόνου και καθόριζαν τα καθήκοντα των υπαλλήλων της Διεύθυνσης Ταμειακής Υπηρεσίας, οι πληρωμές των ασφαλιστικών εισφορών και των φόρων γίνονταν χωρίς την έκδοση χρηματικών ενταλμάτων πληρωμής, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα οι πρωθύστερες καταβολές των οικείων ποσών να μην συμφωνούν με τα ποσά των εκ των υστέρων (και με απόκλιση πολλών μηνών) εκδιδόμενων χρηματικών ενταλμάτων, δ) όλα τα επιπλέον ποσά που αφορούσαν στη μισθοδοσία και την απόδοση εισφορών και φόρων αναφέρονταν ρητά στα έγγραφα ανάλυσης του χρηματικού υπολοίπου, χωρίς ποτέ να θεωρηθούν ελλείμματα από τους διενεργηθέντες ετήσιους ελέγχους των ορκωτών ελεγκτών, από τον κατασταλακτικό έλεγχο του Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου στο Νομό Θ..., από το Β' Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου όπου υποβάλλονταν οι λογαριασμοί μαζί με τον απολογισμό, κάθε έτος, από το 2000 και μετά, αλλά και από την εταιρεία «Ορθολογισμός» που είχε αναλάβει τη διαμόρφωση και την τήρηση του διπλογραφικού συστήματος καθώς και τη Δημαρχιακή Επιτροπή (εσωτερικός έλεγχος). Εξάλλου η λογιστική τακτοποίηση δαπανών στην επόμενη χρήση γινόταν ύστερα από εισήγηση των αρμοδίων υπηρεσιών, με αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου ή/και της Δημαρχιακής Επιτροπής. Β) Αναφορικά με τις επιμέρους

Απόφαση 12/2018

δαπάνες που κρίθηκαν μη νόμιμες: α) Για την καταβολή της πάγιας προκαταβολής, η παραδοχή της καταλογιστικής πράξης ότι ο ίδιος, παρά την υποβολή εγγράφων αρνήσεων, παραβίασε τις υποχρεώσεις του με τρόπο που δεν συνάδει με την ιδιότητα του εκ του νόμου υπολόγου και την πολυετή του εμπειρία ως δημοτικού ταμία, είναι πλημμελής, καθόσον δεν υπάρχει άλλος τρόπος άρνησης σε μία παράνομη εντολή. Περαιτέρω, η υποβολή των δικαιολογητικών στη Δημαρχιακή Επιτροπή δεν αποτελεί αρμοδιότητα του Διευθυντή της Ταμιακής Διεύθυνσης, αλλά της Οικονομικής τοιαύτης. Ειδικότερα, μετά τη δεύτερη εντολή και την εκταμίευση του ποσού, τα σχετικά παραστατικά διαβιβάζονταν στη Διεύθυνση Οικονομικών και ειδικότερα στο Τμήμα Προμηθειών, το οποίο ήταν αρμόδιο για τη διαχείριση της πίστωσης που αφορούσε την πάγια προκαταβολή και την εν συνεχεία υποβολή τους στο Τμήμα Εκκαθάρισης για την ενταλματοποίηση, β) Για την εκταμίευση ποσών χωρίς την έκδοση χρηματικών ενταλμάτων, η αρμοδιότητα έκδοσης αυτών ανήκει στο Διευθυντή της Οικονομικής Υπηρεσίας, γ) Για την έκδοση, την ακύρωση και την επανέκδοση χρηματικού εντάλματος καθώς και για την καταβολή της προκαταβολής στον ιδιωτικό σύλλογο, το έλλειμμα της διαχείρισης προέκυπε από την ανάλυση του χρηματικού υπολοίπου που υπέβαλε, από το οποίο εμφανίετο το πραγματικό και το πλασματικό ταμείο και προέκυπε, σε κάθε περίπτωση, η ακριβής διαχείριση, γ) Για την αιτίαση της καταλογιστικής πράξης περί ελλιπούς επιμέλειας αυτού ως προς τη διάγνωση των πλαστών αποδείξεων που κατασκεύασε ο Π... Σ... αναφορικά με την καταβολή των εισφορών στα Ασφαλιστικά Ταμεία, είναι αφενός αόριστη διότι δεν εξηγείται εάν θα μπορούσε και με ποιο τρόπο να γίνει αντιληπτή η πλαστικότητα των εγγράφων, αφετέρου αναπόδεικτη διότι ο Διευθυντής της Ταμιακής Υπηρεσίας δεν είχε επαφή με

Απόφαση 12/2018

τα (δεκάδες χιλιάδες) παραστατικά, αλλά διέθετε τμήμα εξόδων και γραμματεία ταμειακής υπηρεσίας, οι υπάλληλοι των οποίων προέβαιναν στον έλεγχο αυτών. Σε κάθε περίπτωση δε, δεν υφίσταται αιτιώδης σύνδεσμος ανάμεσα στο τρόπο οικονομικής διαχείρισης και το έλλειμμα που δημιούργησε ο ως άνω υπάλληλος, διότι ο ίδιος δεν είχε τη δυνατότητα να αποφασίζει για το χρόνο ελέγχου των παραστατικών, ανεξαρτήτως του ότι είναι λίαν αμφίβολο εάν και υπό κανονικές συνθήκες, θα μπορούσε να διαπιστωθεί η πλαστότητα. Γ) Αναφορικά με όλες τις παρανόμως διενεργηθείσες δαπάνες: α) Ήδη πριν την ανάληψη από τον εκκαλούντα της θέσης του Διευθυντή της Ταμειακής Υπηρεσίας, ο προκάτοχός του, με την .../19.6.1997 έγγραφη αναφορά του προς τον Δήμαρχο (δια του Αντιδημάρχου Οικονομικών) επεσήμανε ότι «... 1) το πραγματικό ταμιακό υπόλοιπο δεν συμφωνεί με το λογιστικό σε καθημερινή βάση δεδομένου ότι στο ταμείο υφίστανται πολλές εκκρεμότητες λόγω πληρωμών με ειδικές χρηματικές εντολές, τμηματικής καταβολής ...[στους δικαιούχους των χρηματικών ενταλμάτων] λόγω οικονομικών δυσχερειών, απόδοσης των κρατήσεων σε μεταγενέστερο χρόνο ... 2) Η μισθοδοσία του προσωπικού καταβάλλεται χωρίς να έχουν εκδοθεί τα αντίστοιχα χρηματικά εντάλματα ... 3) Το βιβλίο τρεχούμενων λογαριασμών κλείνει ως προς τα έσοδα απαραίτητα στις 31 Ιανουαρίου και ως προς τα έξοδα στις 28 Φεβρουαρίου εκάστου έτους. Μετά τις ανωτέρω ημερομηνίες καμία είσπραξη και καμία πληρωμή ... του προηγούμενου οικονομικού έτους ... δεν μπορεί να γίνει που δυστυχώς δεν συμβαίνει». Οι ίδιες αιτιάσεις επαναλήφθηκαν με έμφαση στη Διοίκηση του Δήμου από τον ίδιο τον εκκαλούντα, με μεταγενέστερα έγγραφά του, με αριθμ. πρωτ. .../28.8.1998, .../26.11.1998, .../26.11.1998, .../10.2.1999, .../9.3.1999, .../13.7.1999

Απόφαση 12/2018

και .../14.11.2000, πλην όμως τίποτα δεν συνέβη για τη διόρθωση της ακολουθούμενης πρακτικής στην οικονομική διαχείριση του Δήμου, β) Στο Δήμο Θ... δεν τηρούνταν Βιβλίο Τρεχούμενων Λογαριασμών ήδη πριν από την ανάληψη από τον ίδιο της θέσης του Διευθυντή της Ταμειακής Υπηρεσίας. Ο ίδιος ήλεγχε, στο τέλος κάθε οικονομικού έτους την ανάλυση του χρηματικού υπολοίπου σε μετρητά και αντίτιμα και το έγγραφο αυτό συνόδευε τα απολογιστικά στοιχεία που στέλνονταν για έλεγχο στο Ελεγκτικό Συνέδριο από το 2004 και εντεύθεν, χωρίς ποτέ να γίνει η παραμικρή παρατήρηση ή υπόδειξη. Ειδικότερα, με το κλείσιμο κάθε έτους, η Προϊσταμένη του Τμήματος Εξόδων συνέτασσε εγγράφως κατάσταση με τις διαχειριστικές εκκρεμότητες των διαχειριστών πληρωμών, όπως αυτές προέκυπταν από τις έγγραφες ενυπόγραφες αναφορές του κάθε διαχειριστή χωριστά. Στην κατάσταση αναγράφονταν τα ποσά και ο λόγος που πληρώθηκαν κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους χωρίς την ύπαρξη αντιστοίχων χρηματικών ενταλμάτων και στη συνέχεια την προσκόμιζε μαζί με τις ενυπόγραφες αναφορές του κάθε διαχειριστή πληρωμών στη Γραμματεία της Διεύθυνσης. Ο αρμόδιος υπάλληλος της Γραμματείας συνέτασσε έγγραφο ανάλυσης του χρηματικού υπολοίπου, όπου σημειώνονταν αναλυτικά οι ταμειακές εκκρεμότητες, τα μετρητά του Ταμείου, τα μετρητά των διαχειριστών άλλων υπηρεσιών του Δήμου καθώς και οι καταθέσεις σε πιστωτικά ιδρύματα. Ο εκκαλών το ήλεγχε, το υπέγραφε και στη συνέχεια το κοινοποιούσε στη Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών και στον Αντιδήμαρχο Οικονομικών. Οι ταμειακές εκκρεμότητες ήταν οι πληρωμές που έκαναν οι διαχειριστές πληρωμών, χωρίς την ύπαρξη αντιστοίχων χρηματικών ενταλμάτων, για τις οποίες είχαν στα χέρια τους αντίστοιχες αποδείξεις (αντίτιμο) και για το λόγο αυτό

Απόφαση 12/2018

δεν θεωρούνταν ελλείμματα. Οι εκκρεμότητες δήλωναν ότι τα αντίστοιχα ποσά εκταμιεύτηκαν, αλλά δεν ήταν δυνατόν να εμφανισθούν ως έξοδα στο προβλεπόμενο βιβλίο που τηρούσε το Τμήμα Λογιστηρίου, διότι δεν υπήρχαν εξοφλημένα χρηματικά εντάλματα, γ) Ο εκκαλών, ως υπάλληλος Ο.Τ.Α., όταν του δινόταν εντολή να εκταμιεύσει κάποιο ποσό χωρίς χρηματικό ένταλμα ή όταν του δινόταν εντολή να εκταμιεύσει κάποιο ποσό χωρίς συσχέτισή του με κάποια δαπάνη, υπέβαλε έγγραφες αντιρρήσεις (άρνηση) προς τον αρμόδιο Αντιδήμαρχο Οικονομικών, λάμβανε όμως νέα γραπτή εντολή και ήταν εκ του νόμου υποχρεωμένος να την εκτελέσει. Υπάρχουν έξι συνολικά επίσημες αναφορές προς το Δήμαρχο και τον Αντιδήμαρχο Οικονομικών και χιλιάδες έγγραφες αντιρρήσεις, οι οποίες αφορούσαν σε πληρωμές χωρίς την ύπαρξη χρηματικών ενταλμάτων πληρωμής. Άλλωστε ο δημοτικός ταμίας καλείται να ελέγξει την πληρότητα των στοιχείων, τα παραστατικά και τη νομιμότητα του εντάλματος πληρωμής και όχι της εντολής πληρωμής, όχι μόνον διότι η εντολή πληρωμής στερείται παραστατικών, αλλά πρωτίστως διότι, ως τέτοια, είναι παράνομη καθώς εντέλλεται την εξωταμειακή διαχείριση. Το μόνο που μπορεί και οφείλει να πράξει ο δημοτικός ταμίας είναι να αποκρούσει την πληρωμή αρνούμενος την εκτέλεσή της, με την υποβολή εγγράφων αντιρρήσεων, μετά δε την τιοαύτη ενέργεια και την κοινοποίηση του εγγράφου για τη μη νόμιμη εκταμίευση στην προϊσταμένη αρχή. τελειώνει κάθε υπηρεσιακή του υποχρέωση, δ) Το έλλειμμα είναι τυπικό και όχι ουσιαστικό, με αποτέλεσμα ο τυχόν καταλογισμός του εκκαλούντος να αντίκειται στο άρθρο 904 του Αστικού Κώδικα, καθώς ο Δήμος θα καταστεί παράνομως πλουσιότερος χωρίς νόμιμη αιτία, διότι το καταλογιζόμενο σε βάρος του εκκαλούντος ποσό, διατέθηκε, αφενός για την κάλυψη δαπανών που ήταν υποχρεωτικές για το

Απόφαση 12/2018

Δήμο (καταβολή εισφορών) και αφετέρου για την εξυπηρέτηση των υποχρεώσεων ή των αναγκών του (ποσά που εκταμιεύθηκαν από το λογαριασμό της πάγιας προκαταβολής και ποσά που εκταμιεύθηκαν χωρίς την έκδοση χρηματικών ενταλμάτων), σε κάθε δε περίπτωση αντίκειται στην αρχή της αναλογικότητας αν ληφθεί υπόψη ότι τα περιουσιακά του στοιχεία δεν υπερβαίνουν το ποσό των 500 ευρώ, ε) Ο καταλογισμός του εκκαλούντος προσκρούει στα πραγματικά περιστατικά που έγιναν δεκτά και οδήγησαν στην αμετάκλητη ποινική απαλλαγή του από την κατηγορία της άμεσης συνέργειας σε υπεξαίρεση με την .../2014 απόφαση του Π... Ε... Κ... Θ... και στ) Η προσβαλλομένη καταλογιστική πράξη παραβιάζει την αρχή non bis in idem, δηλαδή το θεμελιώδες δικαίωμα κάθε προσώπου να μην διώκεται ή να μην καταδικάζεται δύο φορές για την ίδια πράξη, καθόσον στην οικονομική διαχείριση του Δήμου Θ... διενεργήθηκε έλεγχος και από Οικονομικό Επιθεωρητή της Διεύθυνσης Τακτικών και Ειδικών Ελέγχων - Περιφερειακό Γραφείο Θ... του Υπουργείου Οικονομικών, ο οποίος (έλεγχος) οδήγησε στον εκ νέου καταλογισμό αυτού, για τις ίδιες πράξεις που αναφέρονται και στην προσβαλλομένη πράξη του Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με το ποσό των 115.895,96 ευρώ πλέον προσαυξήσεων ύψους 206.863,37 ευρώ.

XI. Με τα δεδομένα αυτά και σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στη μείζονα σκέψη της παρούσας απόφασης, το Τμήμα κρίνει ότι: **A)** Ο εκκαλών, με την προσβαλλομένη πράξη καταλογίσθηκε με το ποσό των 3.814.089,21 ευρώ για το έλλειμμα που προκλήθηκε στη διαχείριση του Δήμου Θ... το οικονομικό έτος 2001, πλέον προσαυξήσεων ύψους 5.759.274,75 ευρώ. Εξ αυτού πρέπει, μετά από έλεγχο της πράξης, αναγόμενο στο νόμο βάσιμο αυτής, (άρθρο 49 παρ.1 του Π.Δ/τος

Απόφαση 12/2018

1225/1981) να αφαιρεθεί: α) ποσό 1.373.493,62 ευρώ, πλέον προσαυξήσεων ύψους 2.073.975,45 ευρώ, που αφορά στα χρηματικά εντάλματα πληρωμής, τα οποία εκδόθηκαν για την καταβολή της τακτικής μισθοδοσίας (μηνών Οκτωβρίου, Νοεμβρίου και Δεκεμβρίου του έτους 2001) και του δώρου Χριστουγέννων των μονίμων και με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου υπαλλήλων του Δήμου, ως προς τα οποία, μετά από σχετικές εντολές του Αντιδημάρχου Οικονομικών, συντάχθηκαν πρωτόκολλα έκπτωσης, που περιόρισαν τις εντελλόμενες δαπάνες κατά τα ποσά που αφορούσαν σε εισφορές και κρατήσεις υπέρ Τ.Υ.Δ.Κ.Υ., παρά τα γεγονότα ότι τα ποσά αυτά είχαν παρακρατηθεί από τους δικαιούχους των χρηματικών ενταλμάτων (κεφάλαιο XIII της πράξης καταλογισμού), καθώς για το έλλειμμα που προέκυψε από το μη νόμιμο αυτό περιορισμό των εισφορών, προτάθηκε ο καταλογισμός μόνον του Αντιδημάρχου Οικονομικών και του Δημάρχου και όχι του εκκαλούντος. Ωστόσο, κατά την άθροιση των ποσών κάθε κατηγορίας δαπανών, εσφαλμένως υπολογίστηκε και το ως άνω κονδύλι, για το οποίο δεν αποδόθηκε σε αυτόν ουδεμία ευθύνη και β) ποσό 4.402,05 ευρώ, πλέον προσαυξήσεων ύψους 6.647,10 ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί σε μέρος της πάγιας προκαταβολής που επεστράφη από τη διαχειρίστρια αυτής, Μ... Κ..., και εισήχθη στη διαχείριση με το .../31.12.2001 γραμμάτιο είσπραξης. **Β)** Σε ότι αφορά στην κατηγορία δαπανών που αναφέρεται στην εκταμίευση ποσού 5.860.000 δρχ., το οποίο δόθηκε ως προκαταβολή στο σωματείο «Φ.Κ.Ι.» για την υπ' αυτού διοργάνωση εκδήλωσης, στην προσβαλλομένη πράξη αναφέρεται ότι, εντός του ίδιου οικονομικού έτους, εξεδόθη το 11994/2001 χρηματικό ένταλμα πληρωμής, το οποίο ακυρώθηκε στις 31.12.2001 και το επόμενο οικονομικό έτος εξεδόθη το .../ 27.5.2002 χρηματικό ένταλμα πληρωμής, ποσού 6.020.000 δρχ., που, σύμφωνα με τις μη

Απόφαση 12/2018

πληττόμενες παραδοχές της προσβαλλόμενης, περιελάμβανε την ως άνω δαπάνη και εκδόθηκε εκ των υστέρων, για τη λογιστική τακτοποίησή της. Ωστόσο, δεν διευκρινίζεται αν το τελευταίο αυτό ένταλμα υπεβλήθη για προληπτικό έλεγχο στον αρμόδιο Επίτροπο και, σε καταφατική περίπτωση, το αποτέλεσμα αυτού. Δοθέντος δε, ότι, αφενός η ως άνω πληρωμή χαρακτηρίζεται «ανοίκειος» εκ μόνου του λόγου ότι το χρηματικό ένταλμα εξεδόθη μεταγενέστερα αυτής και όχι εξαιτίας του ότι δεν υπεβλήθη στον προληπτικό έλεγχο νομιμότητας, αφετέρου ότι η προηγούμενη άσκηση του ελέγχου και η συμμόρφωση του Δήμου στο αποτέλεσμα αυτού, ασκούν ουσιώδη επιρροή στο νομικό χαρακτηρισμό του ελλείμματος, στη διάγνωση του βαθμού υπαιτιότητας του εκκαλούντος και περαιτέρω, στην εφαρμογή ή μη του άρθρου 37 παρ.1 του Ν. 3801/2009, η πράξη καταλογισμού είναι, ως προς το κεφάλαιο αυτό, μη νομίμως αιτιολογημένη και, κατ' αποδοχή του σχετικού λόγου έφεσης, πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέρος που δι' αυτής επεβλήθη στον εκκαλούντα καταλογισμός ποσού 17.197,36 ευρώ, πλέον προσαυξήσεων ύψους 25.968,01 ευρώ.

Γ) Ως προς τα λοιπά κεφάλαια αυτής η καταλογιστική πράξη φέρει πλήρη και επαρκή αιτιολογία, καθόσον στο σώμα αυτής προσδιορίζεται με σαφήνεια η ιστορική αιτία του καταλογισμού και εξειδικεύονται τα ουσιώδη πραγματικά περιστατικά, τα οποία διαπιστώθηκαν από το αρμόδιο όργανο και θεμελιώνουν κατά νόμο την ευθύνη του εκκαλούντος για τη δημιουργία του ελλείμματος. Επιπλέον προσδιορίζεται αναλυτικά η διαπιστωθείσα αδικαιολόγητη διαφορά μεταξύ της ποσότητας των χρημάτων που έπρεπε να υπάρχει με βάση τα νόμιμα διαχειριστικά στοιχεία και εκείνης που αποκαλύφθηκε στη διαχείριση του Δήμου κατά τον έλεγχο, τα δεδομένα δε αυτά συμπληρώνονται από τα στοιχεία του φακέλου. Ως εκ τούτου, ο οικείος λόγος περί

Απόφαση 12/2018

του ότι η προσβαλλόμενη πράξη είναι πλημμελώς αιτιολογημένη και δεν προσδιορίζει την αιτιώδη συνάφεια μεταξύ των πράξεων ή των παραλείψεων του εκκαλούντος και του δημιουργηθέντος ελλείμματος, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος. Δ) Η επί σειρά ετών (τουλάχιστον από το έτος 1997 έως και το έτος 2007) λειτουργία της Ταμειακής Υπηρεσίας του Δήμου Θ..., όχι μόνον χωρίς την τήρηση των στοιχειωδών κανόνων του λογιστικού των Ο.Τ.Α., αλλά και με τη συστηματική παραβίαση αυτών και τη διενέργεια εξωταμειακών πληρωμών, δηλαδή εκταμιεύσεων μεγάλων χρηματικών ποσών εκ των εσόδων, με μόνο δικαιολογητικό την έγγραφη εντολή του Αντιδημάρχου Οικονομικών, δεν καταλείπει δυνατότητα επαλήθευσης της ταμειακής κατάστασης του Δήμου για κάθε οικονομικό έτος και καθιστά εξ αντικειμένου αδύνατη την εξαγωγή ασφαλούς συμπεράσματος περί του ότι η προσδοκώμενη κάλυψη στην επόμενη χρήση, της διαπιστωθείσας στην ελεγχόμενη χρήση έλλειψης χρημάτων, αποκαταστάθηκε ή δημιούργησε περαιτέρω έλλειμμα. Ο εκκαλών, ως Διευθυντής της Ταμειακής Υπηρεσίας είχε υποχρέωση να γνωρίζει επακριβώς την οικονομική κατάσταση του Δήμου μέσω των νομίμως συντεταγμένων λογιστικών απεικονίσεων των Τμημάτων της Υπηρεσίας της οποίας προϊστάτο και της ενημέρωσης που έπρεπε να λαμβάνει από τους Προϊσταμένους Εσόδων και Εξόδων και τα υπ' αυτών τηρούμενα Βιβλία «Καθημερινό» και «Αντιτίμων» και να επιβλέπει την ομαλή διεξαγωγή της διαχείρισης (συμφωνία των χρημάτων, των αντιτίμων και των καταστάσεων πληρωμής των διαχειριστών με τις οικείες αποδείξεις πληρωμής) ώστε να αποφεύγονται διαχειριστικές ανωμαλίες ή ελλείμματα. Ως επιτελική αρχή του Δήμου και κατ' ενάσκηση του διευθυντικού του δικαιώματος, μπορούσε να υποχρεώσει τους Προϊσταμένους των Τμημάτων και τους οικείους διαχειριστές στην

Απόφαση 12/2018

τήρηση των νομίμων διαδικασιών εκταμίευσης (π.χ. να ενταλθεί την υποβολή των εκδοθέντων χρηματικών ενταλμάτων (ακόμα και αν οι οικείες δαπάνες είχαν ήδη καταβληθεί) στον αρμόδιο Επίτροπο για την άσκηση του προληπτικού ελέγχου, ώστε να διαπιστωθεί η μη νόμιμη εκταμίευση και να αποτραπεί η επανάληψη της στο μέλλον, να ασκήσει έλεγχο στις αποδείξεις πληρωμής που κατείχε η διαχειρίστρια της πάγιας προκαταβολής, πριν την ανανέωση αυτής και να υποχρεώσει, δια του ιεραρχικού ελέγχου, τα αρμόδια όργανα στην έκδοση των οικείων χρηματικών ενταλμάτων καθ' ο μέρος αυτή -πάγια προκαταβολή- είχε τακτοποιηθεί, καλυπτόμενη από τα νόμιμα παραστατικά, να ενταλθεί την παράδοση σε αυτόν από τους διαχειριστές πληρωμών, των εξοφλητικών αποδείξεων που έπρεπε να φέρουν, έναντι των χρημάτων που -μη νομίμως- λάμβαναν για την κάλυψη υποχρεώσεων του Δήμου προς τρίτους), ακόμη δε και να αναβάλει κατά την απόλυτη κρίση του (χωρίς να επηρεάζεται από τις εντολές του Αντιδημάρχου Οικονομικών) την καταβολή δαπανών, εφόσον, σε μηνιαία τουλάχιστον βάση, δεν μπορούσε να διαπιστώσει τα οικονομικά μεγέθη των δοσοληψιών και το ακριβές υπόλοιπο του Ταμείου. Η μη άσκηση (δικαίωμα αναβολής της πληρωμής) ή και η πλημμελής άσκηση των καθηκόντων του (παραμέληση εποπτείας και ελέγχου επί των ιεραρχικώς υφισταμένων του) επέτρεψε όχι μόνον την άτακτη διαχείριση και τη συνακόλουθη δημιουργία ελλειμμάτων, αλλά και την αδυναμία ελέγχου των οικείων λογαριασμών ώστε να δύναται να διαγνωσθεί εάν μία δαπάνη διενεργήθηκε, αν τακτοποιήθηκε και πότε καθώς και αν η τακτοποίησή της σε άλλη χρήση μετακύλησε απλώς το έλλειμμα στη χρήση αυτή. Κατά τούτο δε, θεμελιώνεται και ο αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ των παραλείψεων (μη άσκηση αρμοδιοτήτων, πλημμελής άσκηση ελέγχου και εποπτείας)

Απόφαση 12/2018

του εκκαλούντος, οι οποίες δεν απέτρεψαν τις εκταμιεύσεις ποσών κατά παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας διενέργειας των δημοτικών δαπανών, και της δημιουργίας των ελλειμμάτων. Για το λόγο αυτό άλλωστε, ως και ο ίδιος αναφέρει στο υπόμνημά του, στην κατ' έφεση ποινική δίκη καταδικάστηκε (απόφαση .../ 2014 του Πενταμελούς Εφετείου Κακουργημάτων) για παράβαση του άρθρου 3 του Ν. 1608/1950 (παράλειψη ή αμέλεια κατά τον έλεγχο των υφισταμένων του), αδίκημα, η τέλεση του οποίου, κατά τα ανωτέρω εκτεθέντα επέτρεψε τη δημιουργία των ελλειμμάτων. Περαιτέρω, η διαμορφωθείσα πρακτική την οποία επικαλείται, ως απόδειξη του ότι δεν βαρύνεται με υπαιτιότητα, δεν αρκεί για να τον απαλλάξει από την προσωπική του ευθύνη, αφενός διότι μία μη νόμιμη πρακτική (βάσει της οποίας δεν εκδίδονταν χρηματικά εντάλματα για κατηγορίες δαπανών που δεν ενέπιπταν στις περιοριστικά αναφερόμενες περιπτώσεις περί προπληρωμών (άρθρο 38 του Β.Δ/τος της 17.5/15.6.1959), στις περιορισμένες δε περιπτώσεις, που εκδίδονταν εντάλματα, αυτό γίνονταν μετά τη διενέργεια των πληρωμών και δεν υποβάλλονταν στον προληπτικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ώστε να διακριβωθεί η μη νόμιμη καταβολή και να αποτραπεί η επανάληψή της στο μέλλον, εκταμιεύονταν ποσά με μόνη τη γραπτή εντολή του Αντιδημάρχου Οικονομικών, διενεργούνταν τμηματικές πληρωμές στο ποσό των χρηματικών ενταλμάτων, ακυρώνονταν χρηματικά εντάλματα με ένα δικαιούχο, στον οποίο είχε γίνει μερική καταβολή εντός του οικονομικού έτους και όχι πλήρης εξόφληση και εν συνεχεία εκδίδονταν νέα χρηματικά εντάλματα στο επόμενο οικονομικό έτος) δεν δύναται να υπερακοντίσει αφ' εαυτής τις νόμιμες διατυπώσεις διενέργειας των εισπράξεων και καταβολής των δαπανών, κυρίως όμως, διότι αυτή δημιουργεί αδυναμία λογιστικής απεικόνισης των

Απόφαση 12/2018

δοσοληψιών (ο ίδιος συνομολογεί ότι δεν μπορούσε να τηρήσει Βιβλίο Τρεχούμενων Λογαριασμών) και αδυναμία ελέγχου τόσο του χρηματικού υπολοίπου του Ταμείου σε καθημερινή ή/και σε μηνιαία βάση, όσο και των τυχόν διαχειριστικών ανωμαλιών που δημιουργούν ελλείμματα. Η διαπίστωση αυτής της πραγματικότητας, η οποία είχε σημαντική χρονική διάρκεια (ήδη από το 1997 ο προκάτοχός του στη θέση, είχε επισημάνει τα σχετικά προβλήματα) και οδήγησε στην εκταμίευση υπέρογκων ποσών (καθόσον πρόκειται για τη χρηματική διαχείριση του ... Δήμου ...) θα έπρεπε να τον ενεργοποιήσει να λάβει μέτρα ως προς την νόμιμη και νομότυπη διεξαγωγή της διαχείρισης. Τέτοιο μέτρο δεν συνιστά η υποβολή αναφορών στο Δήμαρχο ή εγγράφων αντιρρήσεων στις εντολές του Αντιδημάρχου, αφενός διότι τοιαύτη τακτική δεν προβλέπεται στις οικείες διατάξεις, αφετέρου και σημαντικότερο, διότι ο επιτελικός του ρόλος στη διαχείριση των οικονομικών του Δήμου, του έδινε το δικαίωμα ακόμα και να αναβάλλει, κατά την απόλυτη κρίση του, την πληρωμή δαπανών, εάν το επέβαλαν οι συνθήκες του Ταμείου, τοιαύτες δε συνθήκες αποτελούν η αδυναμία νόμιμης και νομότυπης διεξαγωγής της διαχείρισης και η αδυναμία ελέγχου των δαπανών και τήρησης των αναγκαίων βιβλίων λογιστικής απεικόνισης των εσόδων και των εξόδων. Το δικαίωμα αναβολής των πληρωμών που επαφίεται στην απόλυτη κρίση του Διευθυντή και προβλέπεται σε ειδική, για τη λειτουργία της Ταμιακής Υπηρεσίας, διάταξη, κατισχύει της γενικής διάταξης του άρθρου 87 του Ν. 1188/1981 περί της (γενικής) υποχρέωσης συμμόρφωσης στις εντολές των προϊσταμένων καθώς και του άρθρου 14 του Β.Δ/τος της 17.5./15.6.1959 που ούτως ή άλλως αναφέρεται και αφορά στον Προϊστάμενο της Λογιστικής Υπηρεσίας και όχι στο Διευθυντή της Διεύθυνσης Ταμειακής Υπηρεσίας, ο οποίος προϊστάται του

Απόφαση 12/2018

Λογιστηρίου. Σε κάθε περίπτωση δε, η συχνότητα της επανάληψης των έγγραφων εντολών του Αντιδημάρχου Οικονομικών για τις παράνομες εκταμιεύσεις ποσών, πέραν της ως άνω αναβολής πληρωμής θα μπορούσε να οδηγήσει στην καταγγελία τους στις αρμόδιες εισαγγελικές αρχές. Τέλος, λόγο αποκλεισμού της ευθύνης του εκκαλούντος δεν συνιστά ούτε η μη αποκάλυψη των ελλειμμάτων κατά τον έλεγχο των ορκωτών λογιστών ή του Ελεγκτικού Συνεδρίου (από το έτος 2000 και μετά), καθόσον η πρόβλεψη επάλληλων ελέγχων αποσκοπεί στην διαπίστωση των πλημμελειών της διαχείρισης, πλην όμως οι πλημμέλειες αυτές ήταν γνωστές στον εκκαλούντα (ο οποίος, με τις αναφορές του στο Δήμαρχο και με την υποβολή αντιρρήσεων στις έγγραφες εντολές του Αντιδημάρχου Οικονομικών είχε καταδείξει και τη δυσλειτουργία της ταμειακής διαχείρισης και τη μη νόμιμη και νομότυπη εκταμίευση των δημοτικών χρημάτων) και δεν χρειαζόταν να του υποδειχθούν, προκειμένου να λάβει τα κατάλληλα μέτρα και να ασκήσει την αρμοδιότητα εποπτείας και ελέγχου των υφισταμένων του. Ενόψει των ανωτέρω, ο εκκαλών αναμείχθηκε, κατά τα ανωτέρω εκτεθέντα στη διαχειριστική διαδικασία, δια της παράλειψης εκπλήρωσης των εκ του νόμου επιβαλλομένων καθηκόντων του και συνετέλεσε στη δημιουργία του ελλείμματος, η δε ευθύνη του ως *de jure* υπολόγου δεν αίρεται ούτε από την επίκληση της μη νόμιμης πρακτικής στη διαχείριση του δημοτικού χρήματος που ακολουθούνταν από μακρού ούτε με την υποβολή εγγράφων αντιρρήσεων στις εντολές του Αντιδημάρχου Οικονομικών για την παράνομη εξωλογιστική εκταμίευση ποσών ούτε και από την απουσία υποδείξεων κατά τη διενέργεια ελέγχων επί των λογαριασμών, ο δε περί του αντιθέτου λόγος έφεσης πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος. Ε) Σε ότι αφορά στη διαχείριση της πάγιας

Απόφαση 12/2018

προκαταβολής, η παραδοχή της καταλογιστικής πράξης ότι ο εκκαλών, δια του αρμοδίου διαχειριστή, κατά παράβαση της προβλεπόμενης διαδικασίας προέβαινε στην ανανέωση της πάγιας προκαταβολής, παρανόμως και χωρίς να διενεργεί τον απαιτούμενο έλεγχο, βάσει εντολών πληρωμής του Αντιδημάρχου, είναι νόμιμη, ο προβαλλόμενος δε λόγος ότι δεν υπάρχει άλλος τρόπος αντίδρασης σε μία παράνομη εντολή, ως αναλυτικώς εκτέθηκε ανωτέρω, δεν είναι βάσιμος. Ειδικά, όσον αφορά την πάγια προκαταβολή δεν ασκήθηκε κανένας έλεγχος από μέρος του στα παραστατικά που θα έπρεπε να λαμβάνει από τη διαχειρίστρια της προκαταβολής και να διαθέτει ο υφιστάμενός του ταμίας (διαχειριστής πληρωμών) προκειμένου εντός του ίδιου έτους να ανανεώνει το ποσό που αντιστοιχεί στις καταβληθείσες μόνον δαπάνες. Έτσι, εκταμιευόταν, με την έγκριση του εκκαλούντος, ανά δεκαπενθήμερο περίπου, από 25.1.2001 έως 24.4.2001 και ανά μήνα, από τον Μάιο έως τον Νοέμβριο του ίδιου έτους, ποσό 1.500.000 δραχμών, χωρίς να υφίστανται δικαιολογητικά απόδοσης λογαριασμού, χωρίς δηλαδή να γνωρίζει η Ταμειακή Διεύθυνση ποιος έλαβε χρήματα, πότε τα έλαβε, αν δια της καταβολής έγινε απόσβεση νόμιμης αξίωσης κατά του Δήμου και χωρίς να διαθέτει την απόδειξη της οικείας πληρωμής. Τούτων δοθέντων, η ανανέωση της πάγιας εντολής με την έγκριση του Δημοτικού Ταμία και η συνολική διάθεση στη διαχειρίστρια αυτής, ποσού 19.500.000 δρχ. (του οποίου η μη τακτοποίηση με την έκδοση χρηματικών ενταλμάτων εντός του οικονομικού έτους, ως βασίμως ισχυρίζεται, δεν ανάγεται στις δικές του αρμοδιότητες), χωρίς την υποβολή εκ μέρους της παραστατικών, συνιστά έλλειμμα στην κρινόμενη διαχείριση, καταλογιστέο και στον εκκαλούντα, απορριπτόμενου ως αβασίμου του οικείου λόγου έφεσης. Δοθέντος δε, ότι επανεισήχθη στη διαχείριση

Απόφαση 12/2018

ποσό ύψους 4.402,05 ευρώ, κατά τα ανωτέρω εκτεθέντα (υπό στοιχείο Α), το κεφάλαιο του καταλογισμού πρέπει να περιοριστεί στο ποσό των 52.824,66 (= 57.226,71 – 4.402,05) ευρώ. **ΣΤ)** Σε ότι αφορά στην εκταμίευση ποσού 204.900.065 δρχ., με την έγκριση του Διευθυντή της Ταμειακής Υπηρεσίας, χωρίς την έκδοση χρηματικών ενταλμάτων και χωρίς να μπορεί να ελεγχθεί εάν οι καταβολές στους φερόμενους ως πιστωτές του Δήμου έγιναν για την απόσβεση σχετικής αξίωσης, αυτή δημιουργεί ισόποσο έλλειμμα στη διαχείριση, για το οποίο ευθύνεται και ο εκκαλών, διότι ακολούθησε την τακτική της υποβολής αντιρρήσεων στις παράνομες εντολές του Αντιδημάρχου Οικονομικών και μετά την απόρριψη αυτών και την έκδοση νέων εντολών, προέβαινε στην εκταμίευση, δια των αρμοδίων διαχειριστών, του ενταλθέντος ποσού, χωρίς να ελέγχει ούτε καν την αιτία της εκταμίευσης, το ύψος αυτής, το αν υφίσταται πραγματικό δικαίωμα του πιστωτή κ.λπ. Μετά δε τη διενέργεια κάθε επιμέρους πληρωμής από τον ταμία και ενώ γνώριζε ότι δεν εκδίδονταν από την Διεύθυνση Οικονομικού οι οικείοι τίτλοι πληρωμής, δεν έλαβε κανένα άλλο μέτρο, πλην αυτό της συνέχισης υποβολής αντιρρήσεων, με την οποία θεωρούσε ότι μπορούσε να αποσείσει την ευθύνη του ως προς την εξωταμειακή διαχείριση. Ως εκ τούτου, το ως άνω ποσό των 601.320,81 ευρώ το οποίο καταβλήθηκε από τα αρμόδια διαχειριστικά όργανα χωρίς τίτλους πληρωμής και χωρίς να πιστοποιείται η ύπαρξη σχετικών δικαιωμάτων των πιστωτών, αποτελεί έλλειμμα στη διαχείριση του Δήμου, καταλογιστέο και στον εκκαλούντα, ο οποίος έχοντας τον έλεγχο και την εποπτεία της Ταμιακής Διεύθυνσης, επέτρεψε την παράνομη εκταμίευση, απορριπτομένου του προβαλλόμενου λόγου έφεσης ότι ο ίδιος ήταν υποχρεωμένος να εκτελέσει τη σχετική εντολή του Αντιδημάρχου, ως

Απόφαση 12/2018

αβάσιμου. **Ζ)** Για τον ίδιο λόγο (της μη νόμιμης εκταμίευσης ποσών), συνιστά έλλειμμα στη διαχείριση του Δήμου και η επιχορήγηση που φέρεται ότι δόθηκε στο Δ. Β. «Ο Α. Σ.», το οποίο αποτελεί ίδρυμα (νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου), μη ελεγχόμενο κατασταλτικά και κατά τον ιδρυτικό του νόμο, μεταξύ των πόρων του συγκαταλέγεται και η ετήσια επιχορήγηση από το Δήμο Θ.... Για την καταβολή της επιχορήγησης εκδόθηκαν τρία χρηματικά εντάλματα συνολικού ποσού 380.000.000 δρχ. και, δια τμηματικών καταβολών, επιχορηγείτο ο ως άνω φορέας, ανά δεκαπενθήμερο περίπου, με το ποσό των 15.000.000 δρχ. Ο εκκαλών, ενέκρινε τις εκταμιεύσεις, καίτοι γνώριζε ότι αυτές συνιστούσαν τμηματικές πληρωμές μη νόμιμων τίτλων, δηλαδή χρηματικών ενταλμάτων, τα οποία δεν είχαν υποβληθεί στον προληπτικό έλεγχο νομιμότητας, μερικές εκ των οποίων (τμηματικών πληρωμών) έλαβαν χώρα και πριν ακόμη εκδοθούν οι (ούτως ή άλλως μη νόμιμοι) τίτλοι πληρωμής. Το ως άνω ποσό των 1.115.187,09 ευρώ, το οποίο εκταμιεύθηκε χωρίς την τήρηση της νόμιμης διαδικασίας αποτελεί ανοίκειο πληρωμή και δημιουργεί ισόποσο έλλειμμα στη διαχείριση του Δήμου, καταλογιστέο και στον εκκαλούντα, ο οποίος ενέκρινε την υπό των αρμοδίων διαχειριστικών οργάνων εκταμίευση των επιμέρους ποσών, η επίκληση δε της πρακτικής της εξωταμειακής διαχείρισης μεγάλων χρηματικών ποσών, αλυσιτελώς προβάλλεται, διότι δεν αρκεί για να περιορίσει την ευθύνη του, ενώ η υποβολή αντιρρήσεων δεν συνιστά μέτρο κατάλληλο για την αποτροπή παράνομων διαχειριστικών διαδικασιών, απορριπτομένων των περί του αντιθέτου σχετικών ισχυρισμών του εκκαλούντος ως αβασίμων. **Η)** Σε ότι αφορά στα μετρητά που έλαβε ο Π... Σ..., προκειμένου να αποδώσει στο Δημόσιο και στα Ασφαλιστικά Ταμεία τις κρατήσεις υπέρ αυτών, το

Απόφαση 12/2018

Π... Ε... Κ... με την 1.../2014 απόφασή του, η οποία συνεκτιμάται, δέχθηκε ότι αυτός «... ήταν υπάλληλος του τμήματος εξόδων της Ταμειακής Υπηρεσίας και από πολλών ετών ασκούσε καθήκοντα διαχειριστή των υπέρ τρίτων κρατήσεων. Σ' αυτόν, ... είχε ανατεθεί νόμιμα το καθήκον της συγκέντρωσης και απόδοσης προς τους δικαιούχους φορείς κυρίας και επικουρικής κοινωνικής ασφάλισης των ασφαλιστικών εισφορών των εργαζομένων του Δήμου Θ..., οι οποίες παρακρατούνταν από τις αποδοχές τους, καθώς και των παρακρατούμενων υπέρ του Δημοσίου φόρων ... Για το λόγο αυτό αναλάμβανε σε τακτά χρονικά διαστήματα μετά από έγκριση του Διευθυντή της Ταμειακής Υπηρεσίας, από το ταμείο του Δήμου τα χρηματικά ποσά που αντιστοιχούσαν στις ... εισφορές και φόρους, όχι μόνο σε τραπεζικές επιταγές αλλά και σε μετρητά από τις τακτοποιητέες εισπράξεις πριν ακόμη αυτές τακτοποιηθούν λογιστικά και εισαχθούν στο Ταμείο του Δήμου και στον τραπεζικό λογαριασμό του ..., δραστηριότητα η οποία άρχισε περί το τέλος Απριλίου 1999 και διάρκεσε μέχρι την 31.12.2007. Πιο συγκεκριμένα ... από τα μετρητά που καθημερινά και σε μεγάλες ποσότητες παραλάμβανε, με το πρόσχημα να αποδώσει φόρους και ασφαλιστικές εισφορές, κατά το προαναφερόμενο χρονικό διάστημα, ιδιοποιήθηκε παράνομα κατ' εξακολούθηση ... διάφορα ποσά συνολικού ύψους 17.962.336 ευρώ, που συνιστούσαν το μεγαλύτερο μέρος των μετρητών, ενσωματώνοντας το σύνολο αυτών στην προσωπική του περιουσία. ...». Δεδομένου δε ότι η απόδοση στους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης των ασφαλιστικών εισφορών καθώς και η απόδοση των φόρων στο Δημόσιο, γίνεται σε δήλη ημέρα κάθε μήνα, κατά την οποία το χρέος καθίσταται ληξιπρόθεσμο, η κατ' έγκριση του εκκαλούντος χορήγηση στον ως άνω υπάλληλο μετρητών και επιταγών, χωρίς

Απόφαση 12/2018

παραλλήλως ο τελευταίος να υποβάλλεται σε λογοδοσία, αναφορικά με τις καθημερινές απολήψεις χρημάτων, συνιστά παράλειψη της άσκησης των υπηρεσιακών καθηκόντων και αρμοδιοτήτων του, που, έστω και χωρίς τη θέλησή του, διευκόλυνε την υπεξαίρεση που πραγματοποίησε ο ως άνω υπάλληλος. Εξαιτίας δε του ότι δίνονταν στον υπάλληλο αυτό μεγάλα χρηματικά ποσά καθημερινά, ακόμη και όταν οι υποχρεώσεις του Δήμου δεν είχαν καταστεί ληξιπρόθεσμες, ο εκκαλών, ως επιτελικό εποπτικό όργανο της Ταμειακής Διεύθυνσης, έπρεπε να διενεργεί καθημερινό σχολαστικό έλεγχο επί των προσκομισθέντων στοιχείων (τραπεζικές αποδείξεις είσπραξης κ.λπ) προκειμένου να δύναται να δικαιολογηθεί η συνεχής, τακτική απόληψη χρηματικών ποσών, σε ημερομηνίες προγενέστερες ή μεταγενέστερες αυτών, που τα χρέη του Δήμου καθίστατο απαιτητά. Καίτοι οι πλαστές («κατασκευασμένες») αποδείξεις κατάθεσης των εισφορών και των φόρων, φέρουν συγκεκριμένη ημερομηνία (π.χ. στις 28.12.2012 φέρεται ότι ο Π... Σ... κατέθεσε στην Εθνική Τράπεζα συνολικό ποσό 55.498.211 δραχμών υπέρ του Τ.Α.Δ.Κ.Υ και του Τ.Υ.Δ.Κ.Υ. -σχετ. οι πλαστές 4...9, 4...8, 4...4 και 2...7 αποδείξεις είσπραξης της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδας-, το οποίο δεν έλαβε το πρωί της ημέρας που έκανε την κατάθεση), δεν είναι δυνατόν να αποδειχθεί που χορηγήθηκε το ως άνω ποσό και αν αυτό καταβλήθηκε στον ως άνω υπάλληλο, στο σύνολό του ή τμηματικά. Συναφώς προς αυτό, θα μπορούσε, με εντολή του εκκαλούντος, να διενεργηθεί έλεγχος από τον Διευθυντή του Τμήματος Εξόδων στον ως άνω υπάλληλο κατ' άρθρο 15 παρ.2 περ. στ) του Ειδικού Κανονισμού της Ταμειακής Υπηρεσίας και να συγκριθούν οι αποδείξεις που αυτός διέθετε με τα υπ' αυτού ληφθέντα ποσά, κατά την ημέρα λήψης χρημάτων (ειδικά ενόψει του ότι ο Διευθυντής Εξόδων όφειλε να

Απόφαση 12/2018

υποβάλλει σε αυτόν καθημερινά «δελτίον των ενεργηθειών υφ' εκάστου των διαχειριστών πληρωμών της προηγούμενης ημέρας»). Εξάλλου, η απουσία ελέγχου, η εξωταμειακή διαχείριση με τη διάθεση μετρητών στους διαχειριστές χωρίς τίτλους πληρωμής και η μη λογοδοσία των διαχειριστικών οργάνων για τα ποσά που λάμβαναν κάθε ημέρα, δημιούργησαν πρόσφορο για την υπεξαίρεση, έδαφος, καθώς καθιστούσαν πλήρως αδιαφανή τη διαδικασία των εκταμιεύσεων και αδύνατο τον εκ των υστέρων έλεγχο του συνόλου της διαχείρισης και συνετέλεσαν ουσιωδώς στη δημιουργία του ελλείμματος. Ως εκ τούτου, το ποσό των 221.372.880 δραχμών, που εκταμιεύθηκε τμηματικά και παρατύπως και αποδόθηκε στον διαχειριστή των υπέρ τρίτων κρατήσεων χωρίς νόμιμο τίτλο και χωρίς την απόδοση εξ αυτού των αναγκαίων παραστατικών κατά την ημέρα που πραγματοποιήθηκε κάθε εκταμίευση, συνιστά έλλειμμα στη διαχείριση του Δήμου, το οποίο πρέπει να καταλογισθεί και στον εκκαλούντα, απορριπτόμενου ως αβάσιμου του λόγου της έφεσης, με τον οποίο προβάλλεται ότι στην προσβαλλομένη πράξη δεν εξηγείται εάν θα μπορούσε και με ποιο τρόπο ο ίδιος να διαπιστώσει την πλαστότητα των εγγράφων, καθόσον ως Διευθυντής της Ταμειακής Υπηρεσίας δεν είχε επαφή με τα δεκάδες χιλιάδες παραστατικά τα οποία ήλεγχε το Τμήμα Εξόδων και η γραμματεία της ταμειακής υπηρεσίας, διότι, η καταλογιστική πράξη φέρει επάλληλη αιτιολογία, αποδίδοντας σε αυτόν ευθύνη για το ότι επέτρεψε την, σε καθημερινή βάση, απόληψη μεγάλων χρηματικών ποσών από τον Π... Σ... χωρίς κανένα έλεγχο. Ως δε ήδη εξετέθη, η πλαστότητα ήταν απότοκος συνέπεια της εξαιρετικά άναρχης χρηματικής διαχείρισης και της διάθεσης μεγάλων χρηματικών ποσών χωρίς τίτλους πληρωμής και χωρίς ουσιαστικό έλεγχο επί των διαχειριστικών οργάνων (ως ο Π... Σ...) σχετικά με τη

Απόφαση 12/2018

διάθεση των χρημάτων που λάμβαναν, την ίδια ημέρα ή την επομένη της λήψης αυτών. Θ) Το έλλειμμα που εμφανίζεται στη διαχείριση του Δήμου Θ..., οικονομικού έτους 2001, συνολικού ποσού 2.418.996,18 (= 52.824,66 + 601.320,81 + 1.115.187,09 + 649.663,62) ευρώ, δεν οφείλεται στη διενέργεια τυπικών απλώς παραλείψεων κατά τη διεξαγωγή της διαχείρισης ή στη μη ορθή απεικόνιση των λογαριασμών, αλλά συνίσταται στην έλλειψη μέρους της ποσότητας των χρημάτων, που έπρεπε να υπάρχει στη διαχείριση κατά το τέλος του οικονομικού έτους, σύμφωνα με τα εξαγόμενα από τους τηρούμενους λογαριασμούς στοιχεία, αφενός, λόγω της διενέργειας δαπανών χωρίς την έκδοση αντίστοιχων τίτλων πληρωμής ή της μη υποβολής των ενταλμάτων στον προληπτικό έλεγχο νομιμότητας (οπότε δεν δύναται να διακριβωθεί, όπως και για τις δαπάνες που φέρεται ότι καλύφθηκαν σε επόμενο διαχειριστικό έτος, εάν δι' αυτών αποσβέσθηκε πράγματι υφιστάμενη αξίωση κατά του Δήμου), αφετέρου, λόγω της μη ύπαρξης νόμιμων παραστατικών που να δικαιολογούν τις εκταμιεύσεις για την καταβολή των νόμιμων κρατήσεων και των φόρων υπέρ τρίτων. Η ένσταση αδικαιολόγητου πλουτισμού, την οποία προτείνει ο εκκαλών επί των τέλει ακύρωσης της προσβαλλομένης πράξης, πρέπει να απορριφθεί προεχόντως ως αόριστη, καθόσον δεν εκθέτει με σαφήνεια τα πραγματικά περιστατικά που αντιστοιχούν στις προϋποθέσεις θεμελίωσης του πλουτισμού (πλουτισμός του Δήμου, αιτιώδης συνάφεια μεταξύ του πλουτισμού και της επιβάρυνσης του εκκαλούντος και έλλειψη νόμιμης αιτίας που καθιστά τη διατήρηση του πλουτισμού αδικαιολόγητη - αποφάσεις VII Τμήματος 5016/2013, 2506/2013). Σε κάθε περίπτωση όμως, στην περίπτωση του ουσιαστικού ελλείμματος, όπως εν προκειμένω, δια του καταλογισμού επιδιώκεται η αποκατάσταση της ζημίας που

Απόφαση 12/2018

διαπιστώθηκε στη διαχείριση του νομικού προσώπου (αποφάσεις Ολομ. Ελ. Συν. 220/2014, 1808/ 2014, 4689/2013, 4682/2013) και ως εκ τούτου, δι' αυτού δεν καθίσταται ο υπερούς ο καταλογισμός, Δήμος, πλουσιότερος. **I)** Ο λόγος περί παραβίασης του τεκμηρίου της αθωότητας καθόσον ο εκκαλών απηλλάγη τελεσίδικα από την κατηγορία της άμεσης συνέργειας σε υπεξαίρεση (.../2014 απόφαση του Πενταμελούς Εφετείου Κακουργημάτων) και παρά ταύτα καταλογίσθηκε με την προσβαλλόμενη πράξη για την αποκατάσταση του ελλείμματος πρέπει να απορριφθεί προεχόντως ως απαράδεκτος, καθόσον προεβλήθη το πρώτον με το υπόμνημα, ενώ ελέγχεται και ως αβάσιμος, καθόσον με την ίδια απόφαση καταδικάσθηκε για παραμέληση άσκησης του καθήκοντος εποπτείας επί των υφισταμένων του, γεγονός το οποίο συνετέλεσε αιτιωδώς, κατά τα ανωτέρω εκτεθέντα, στη δημιουργία του ελλείμματος και στον καταλογισμό του. **ΙΑ)** Κατόπιν της ...29.8.2008 εντολής της Διεύθυνσης Δ.Δ., Ν.Π. και ΔΕΚΟ του Υπουργείου Οικονομικών, διενεργήθηκε διαχειριστικός έλεγχος στο Δήμο Θεσσαλονίκης για τη χρονική περίοδο των ετών 1998 – 2007, τα αποτελέσματα του οποίου καταγράφονται στην ΕΜΠ .../10.6.2014 πορισματική έκθεση. Βάσει αυτής εκδόθηκε η .../27.4.2015 καταλογιστική απόφαση του οικονομικού επιθεωρητή Α... Σ., με την οποία καταλογίσθηκε ο εκκαλών με το ποσό των 115.899,96 ευρώ (πλέον προσαυξήσεων ύψους 206.863,57 ευρώ) για ισόποσο έλλειμμα που δημιουργήθηκε στη διαχείριση του Δήμου, το οικονομικό έτος 2001. Ο ίδιος προβάλλει ότι συντρέχει εν προκειμένω προσβολή της αρχής non bis in idem, πλην όμως ο λόγος αυτός πέραν του απαράδεκτου της παραλαβής του απαράδεκτου της προβολής του το πρώτον με το υπόμνημα, είναι απορριπτέος ως αλυσιτελής, διότι, ακόμη και αν ήθελε υποθεθεί ότι ο εκκαλών με τη νέα αυτή

Απόφαση 12/2018

απόφαση, καταλογίσθηκε για τις ίδιες με την προσβαλλομένη πράξεις, η τοιαύτη πλημμέλεια μπορεί να αντιταχθεί μόνον κατά το δικαστικό έλεγχο της νέας πράξης του οικονομικού επιθεωρητή, η οποία εξεδόθη μεταγενέστερα (στις 27.4.2015) από την πράξη της Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου (14.1.2013). **ΙΒ)** Η παράκαμψη από τον εκκαλούντα των νόμιμων διαδικασιών και η εκ μέρους του, δια μέσου των αρμόδιων διαχειριστικών οργάνων, εξωταμειακή διαχείριση των χρηματικών διαθεσίμων του Δήμου υπό τις ειδικότερες μορφές, υπό τις οποίες αυτή εμφανίσθηκε στην κρινόμενη υπόθεση, δεν καταλείπουν περιθώριο εφαρμογής των νομιμοποιητικών διατάξεων του άρθρου 26 του Ν. 3274/2004, όπως αυτές ερμηνεύθηκαν γνησίως από το άρθρο 26 παρ.1 του Ν. 3274/2004. Ενόψει δε του ότι το έλλειμμα δεν είναι τυπικό, αλλά ουσιαστικό και ο επίδικος καταλογισμός αποσκοπεί στην αποκατάσταση της προκληθείσας στο Δήμο ζημίας, δεν τίθεται ζήτημα παράβασης της αρχής της αναλογικότητας, απορριπτόμενου ως αβάσιμου του οικείου λόγου έφεσης. Πρέπει, όμως, να διερευνηθεί η δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 37 παρ.1 του Ν. 3801/2009. Λαμβάνοντας υπ' όψιν τις γενικότερες περιστάσεις υπό τις οποίες ενήργησε ο εκκαλών (πλήρης απουσία εφαρμογής των κανόνων του λογιστικού των Ο.Τ.Α. επί μακρό χρονικό διάστημα, η οποία τελούσε σε γνώση του Δημάρχου και του Αντιδημάρχου Οικονομικού) και συνεκτιμώντας ότι με την .../2014 απόφαση του Π... Ε... Κ... Θ... απαλλάχθηκε από την κατηγορία της συνέργειας σε υπεξαίρεση, μολονότι στη συγκεκριμένη υπόθεση οι δημοσιονομικές παραβάσεις, για τις οποίες καταλογίσθηκε, είναι ιδιαίτερα σοβαρές, το γεγονός ότι ο ίδιος ενημέρωνε εγγράφως και ανελλιπώς τη Διοίκηση του Δήμου περί της μη νομιμότητας των δαπανών, τη διενέργεια των οποίων αυτή διέτασσε, σε συνδυασμό με το ότι η εξωταμειακή

Απόφαση 12/2018

διαχείριση, ως πρακτική εκταμίευσης δημοτικού χρήματος που διαπιστώθηκε στη συγκεκριμένη υπόθεση εφαρμοζόταν παγίως κατά το παρελθόν από τις υπηρεσίες του Δήμου Θ..., τη ανοχή ή και καθ' υπόδειξη της ηγεσίας του, συνηγορεί υπέρ της παραδοχής ότι τελούσε υπό καθεστώς ηθικής και ψυχολογικής πίεσης ως προς την εφαρμογή της ως άνω πρακτικής. Με βάση τα ανωτέρω και ενόψει του μεγάλου ποσού του επιβληθέντος καταλογισμού και της οικονομικής κατάστασής του, όπως αυτή προκύπτει από τα εκκαθαριστικά σημειώματα φόρου εισοδήματος οικονομικών ετών 2010 – 2012, που προσκομίζει ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου, το Τμήμα κρίνει ότι συντρέχει περίπτωση απαλλαγής του από τις προσαυξήσεις και μείωσης του σε βάρος του καταλογισθέντος ποσού έως το ένα δέκατο (1/10) του εναπομένοντος, μετά την εν μέρει ακύρωση της καταλογιστικής πράξης, κεφαλαίου. Συνεπεία αυτού ο καταλογισμός πρέπει να περιορισθεί στο ύψος των 241.899,62 (= 2.418.996,18 - βλ. ανωτέρω υπό I - X 1/10) ευρώ.

XII. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, η ένδικη έφεση πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή, να μεταρρυθμιστεί η προσβαλλόμενη πράξη και να περιορισθεί το καταλογισθέν σε βάρος του εκκαλούντος ποσό στα 241.899,62 ευρώ. Περαιτέρω, πρέπει να διαταχθεί η κατάπτωση υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου του προκαταβληθέντος παραβόλου των 1.500 ευρώ, χωρίς, όμως, ενόψει του ύψους του καταλογισθέντος σε βάρος του εκκαλούντος ποσού, όπως κατά τα ανωτέρω περιορίστηκε, να καταλογισθεί σε βάρος του το επιπλέον παράβολο που αναλογεί στο συνολικό καταλογισθέν ποσό (βλ. άρθρο 73 παρ.3, 4 και 5 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Ν. 4129/2013 - ΦΕΚ Α 52-). Τέλος, πρέπει να απαλλαγεί το Ελληνικό Δημόσιο και ο Δήμος Θ..., κατ'

Απόφαση 12/2018

εκτίμηση των περιστάσεων της δίκης, από τα δικαστικά έξοδα του εκκαλούντος, σύμφωνα με την αναλόγως εφαρμοστέα εν προκειμένω (βλ. άρθρο 123 του Π.Δ/τος 1225/1981, όπως ισχύει μετά το Ν. 3472/2006 - ΦΕΚ Α 132-) διάταξη του άρθρου 275 παρ.1 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται εν μέρει την έφεση.

Μεταρρυθμίζει την .../2013 καταλογιστική πράξη του Προϊσταμένου της ομάδας κατασταλτικού ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου στο Δήμο Θ... καθ' ο μέρος αφορά στον εκκαλούντα και περιορίζει το καταλογισθέν σε βάρος του ποσό στο ύψος των διακοσίων σαράντα μίας χιλιάδων οκτακοσίων ενενήντα εννέα ευρώ και εξήντα δύο λεπτών (241.899,62).

Διατάσσει την κατάπτωση του κατατεθέντος από τον εκκαλούντα παραβόλου και απαλλάσσει αυτόν από την καταβολή του επιπλέον ποσού παραβόλου κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό. Και

Απαλλάσσει το Ελληνικό Δημόσιο και το Δήμο Θ... από τη δικαστική δαπάνη του εκκαλούντος.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 7 Νοεμβρίου 2016.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΥ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΠΑΡΕΔΡΟΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΣΕΡΑΦΗ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του στις 9 Ιανουαρίου 2018.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ANNA ΛΙΓΩΜΕΝΟΥ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Απόφαση 12/2018